

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 99 * DO 21 AO 27 DE MARZO DE 1980 * 40 PTS.

A OCUPACION DAS DIPUTACIONES

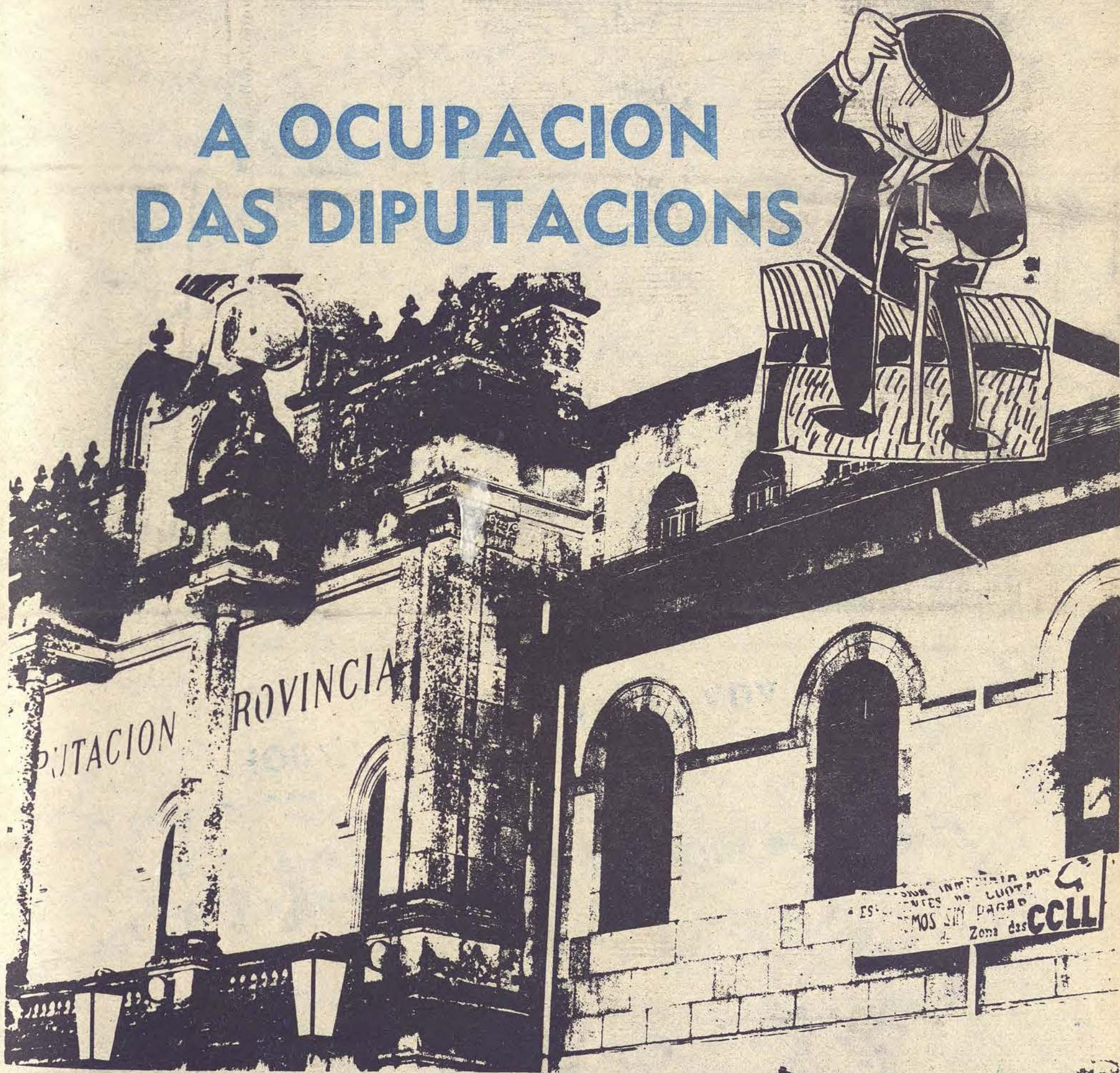

Foto: BRAIS
Dibuxos: ALFONSO SUCASAS

O 16, na Estrada **MOITOS A PROL DO IDIOMA**
O CONTRABANDO DE GANDO DESDE PORTUGAL
AGUSTIN MALVIDO: a crise provoca o Goberno
O PNV BUSCA O ENTENDEMENTO CON MADRID
HORA CERO PARA O CANADA

Dibuxos: CASTELAO

DECLARACIONES DE TARRADELLAS, "HONORABILIDADES"

Campaña catalana. Tarradellas, en declaraciones a "O Tempo" de Lisboa. "Cataluña desea una economía mas activa con el fin de poder utilizar todas las potencialidades de que dispone. Cataluña es la region mas importante de España bajo el punto de vista economico".

Si. Porque hai quen, dispondo tamen de "potencialidades", ten a xente "dandolle importancia" a economía catalana.

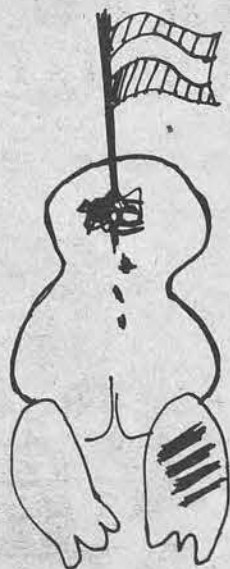
Nas mesmas declaracións. "...En tiempos, yo intente facilitar un pacto entre el Gobierno y la "ETA" pero no se consiguio.. Yo estoy convencido que hoy se presenta como inevitable una intervención militar.....". Mais adiante. ".....Como usted sabe, no soy federalista".

Non. Tarradellas e "intervencionista".

"TEMA" DIFICIL

Lemos na "Hucha" de Lunes de La Coruña información da manifestación organizada por Fuerza Nueva o domingo en Valladolid. Alguns dos berros foron, "Si eres español, únete, si eres rojo.", "Suarez capullo, nos quitas el escudo" e outras lindezas adicadas a Suarez e mais ao Gobierno que preside. Aparte, queima dunha bandeira nacional basca e mais a aparición de militantes de FN de uniforme e correaxe; e ao final, "El gobernador civil manifesto a EFE que se estaban estudiando algunos de los gritos pronunciados en la manifestación, por si se estimara que constituyen delito.."

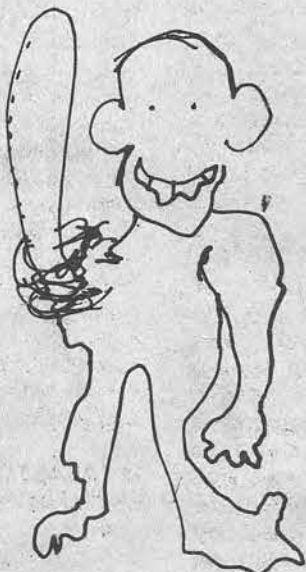
Aos Gobiernos Civis, multar a certa xente costalles mais estudo que a algun mestre preparar a oposicion. Se foran outros.....

POUCO CAMPO PARA TODOS

Despois de teren dito as barbaridades coñecidas sobre o campo, despois de teren manifestado como irremisibel a entrada no Mercado Comun, despois de teren declarado que as explotacións agrarias galegas non lles eran rentabeis, despois de os labregos teren respostado que meteran a súa política agraria onde lles entrara, que de Mercado Comun nada, que a rentabilidade non se media polos seus parametros, vai Pardo Montero e mete a pata ("La Voz de Galicia"), "En Galicia, hai demasiada gente dedicada a la agricultura".

¡E mira que non hai terras a monte!

AUTONOMIÑA

A UCD anda a xogar en todas as partes coas cartas do trunfo. xa en Euskadi quixo facer valer a súa imaxe de partido no poder, e agora en Catalunya fuxe de queima desesperadamente. Anton Cañellas (antes Canyellas), presidente en activo dos Centristas de Cataluña-UCD, ven de deixalo claro, "Somos los interlocutores validos de Cataluña en Madrid".

Xa temos falado outras veces do caso. Tratase dun status politico que ten denominacion acuñada hai seculos, virreinato.

O 28 DE MARZAL A PRENSA GALEGA "CENTENARIA" A NOSA TERRA ESPECIAL INUMERO 100

IZ VALCARCEL

CC.LL.

"A SUA ULTIMA CARTA E O TERRORISMO INSTITUCIONAL"

Fora agardanos con aplausos.

Emilio López fala.

O secretariado da CC.LL. sal. A Policía vixila.

Cara afora unha pancarta.

O presidente Cordeiro teima en sacala el mesmo.

Nos comezos da semana do 10, un labrego da parroquia de Gontan, no concello de Abadín, recibía a visita de arrecadadores da contribución acompañados da Garda Civil, coa teima de cobraren a Cuota Empresarial da Seguridade Social Agraria, que o afectado, afiliado as Comisiones Labregas, non efectuara no tempo prescrito. Nos días seguintes, outros afiliados do sindicato nacionalista dos concellos de Lugo, Outeiro de Rei, O Paramo, Chantada, Monforte, O Corgo, todos na provincia de Lugo, recibían "visitas" polo estilo. Poucos, case ningún, pagaron. E para o resto, valía o relato que do caso do labrego de Adai (O Corgo) nos fixo un membro da dirección das CC.LL., "Chegaron varios arrecadadores e sobre vintecinco policías. Dixeron que ían cobrar, e o noso afiliado dixo que non pagaba. Deseguido, e non lembro agora se despois dalgunha outra tropelia, precintaronlle o tracto cunha cadea. Logo marcharon. E o home, despois de lle quitar a cadea, foi pasear o tractor pola aldea adiante".

Todo empezara cando, semanas atrás, a Diputación Provincial, previo abandono do deputado do BN-PG, Manuel Castiñeira, do salón de sesións, aprobara urxir o pago dos atrasos da Cuota Empresarial da Seguridade Social Agraria. Segundo se informou daquela, máis de 400 millóns de pesetas, dun total de arredor dos 600, era o montante a que subía o impago do imposto. Supoñía arredor do 70 por cen dos labregos da provincia, e, tendo recoñecido xa anteriormente a Corporación Provincial a inxusticia da "Cuota", este acordo de "apremio" presumiblemente non o ían acoller moi ben os afectados. Nefeuo, na manifestación de Lugo, da xeira de tres que as CC.LL. convocaran e de que xa informamos, dous mil labregos berraban á contra de imposto e máis acordo. E é nestas cando, inesperadamente, xurde este proceso, anomeado legalmente "de anotación preventiva".

"ANOTACIONES" ILEGAIS

As CC.LL. empezan por pro-

testar, ao tempo que en asambleas se clarea o carácter equívoco das accións da Facenda e Policía, que nuns casos transgreden a legalidade, e de calquera maneira non teñen máis alcance ca o que o seu propio nome indica, "anotación preventiva", por moito que públicamente se queira facer aparecer coma embargo efectivo. As asambleas de labregos acordan rexeitar a actitude da Administración, ao tempo que se acorda a creación de comisións de defensa encargadas de se opoñer a novas "anotacións" posibles; Entramtras, o secretario de zona das CC.LL., Emilio López Pérez, pide unha entrevista co Presidente da Diputación que, Luis Cordeiro non se lle concede.

A "DEVOLUCION" DAS CADEAS

E chega luns. Está a Corporación Provincial celebrando Pleno, cando Emilio López Pérez entra no salón de sesións portando as cadeas que serviran para

"precintar" varios tractores —cadeas que deron lugar a falsas interpretacións por parte da prensa diaria e radio— anunciando que "Aquí lles traio algo que é de vostedes". O Presidente, todo alporizado, primeiro berra co noso fotógrafo, que xa tirara un par de fotos, logo berra co secretario das CC.LL., que "se non estaba acreditado", se "¿Usted sabe lo que le puede costar esto?". Emilio López Pérez, que portaba un escrito, quer dirixirse aos deputados, e entón o Sr. Cordeiro suspende a sesión. Os deputados, agás o do BN-PG e algún outro que non daba disimulado os nervios; saíron entremédios duns 60 labregos e representantes do BN-PG que berraban consignas contra a Cuota. E daquela decatábase de que as portas da Diputación están aferolladas con candado e cadea. Chámase á policía, e en tanto non chega, os representantes das CC.LL. demandanlle diálogo ao Presidente, que primeiro acepta manter o colóquio coa soa condición de que o secretario do sindicato non esteña presente, e logo se nega a manter ningunha clase de diálogo. Logo, chegada a policía, anunciara a súa idea de presentar denuncia criminal á contra de Emilio López.

PRIMEIRA DETENCION

Xa desaloxados os membros das CC.LL., xúntanse a un grupo dunhas 40 persoas que agardaban fora a carón dun equipo de megafonía que anunciaba a ocupación da Diputación e as súas causas. O grupo marchaba cara a Praza do Ferrol berrando "Cor-

deiro, dímite, o pobo non te admite" e "Nós non somos empresarios, foira a Cuota Empresarial". Nun momento, o brigada da Policía colle do brazo a dúas rapazas, polo que parece para lles impedir o paso por onde ían; é o momento en que Manuel García Mel, da UPG, vai tratar de impedir o que coidaba unha detención, e a Policía anúncialle a súa detención. Ao se negar, cólleno pola forza (polo pescozo primeiro, e logo polo cabelo e darrastro) e méteno no coche celular.

O "ASALTO AS INSTITUCIONS"

Martes, 18, os militantes das organizacións do BN-PG espallan un comunicado da coalición nas diferentes cidades, no que se apoia o peche que membros das CC.LL., co apoio institucional de representantes do Bloque en Corporacións municipais e provinciais, están a levar ao cabo nas Diputacións da Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra, e máis na Xunta de Galicia. En todas as cidades son portadores dun comunicado solicitando a toma de postura dos Presidentes dos diferentes organismos á contra da Cuota, e, segundo os casos, a remisión de telegramas ao Presidente da Diputación de Lugo e Ministro de Sanidade e Seguridade Social pedindo a suspensión dos apremios. Os feitos decorreron en todos os sitios de maneira semellante. En Ourense, o Presidente da Diputación mantivo un colóquio de dúas horas cos pechados e tivo unha liorta co deputado do Bloque. En Lugo, tras declarar, co apoio (ou orde) explícito do Gobernador Civil,

que non os recibira de ningunha maneira, acabou por recibilos, aunque se negou a tomar ningún acordo. En Pontevedra, onde acompañaba aos pechados o alcalde de Cangas, do PCG, parecido, e na Xunta de Galicia, a falta do Presidente e máis o Conselleiro de Agricultura, recibunos o Conselleiro de Pesca, que, após ter falado co Presidente por teléfono, lles pasou aos membros do sindicato, entre eles o seu secretario xeral, a decisión de José Quiroga de "asesorarse". Na Coruña foi o único lugar onde houbo incidentes. Ao se negar César Pintos, deputado do BN-PG a marchar da Diputación pola súa calidade de deputado, viuse empuxado e levado darrastro agarrado pola barba, a pesares de se tere defendido mesmo cunha mordida. Con García Mel, veriase acusado de "agresión a la autoridad".

REPRESION OFICIAL, APOIO POPULAR

E mércores, á hora de pecharmos esta crónica, a cuestión seguía desta maneira. O Gobernador Civil de Lugo declaraba que nada máis ca un 10 por cen dos labregos da provincia ficaban sen pagar (dados que se distancian amplamente dos informes da mesma Diputación), e doutra banda, asambleas de traballadores, coma as de Bazán ferrolana e dos obreiros da construción de Lugo, e máis a Mancomunidade dos Concellos da Ría do Ferrol, protestaban perante o "terrorismo institucional" exercido contra da clase labrega, e manifestaban o seu firme apoio á súa loita contra do imposto da Cuota Empresarial.

FOTOS: BRAIS

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

Edita: Promocións Culturais Galegas S.A.

Comisión de Fundadores: Acosta Beiras, Xoaquín; Fontenla Rodríguez, Xosé Luis; López Gómez, Felipe Senén; Morales Quintana, Xosé Enrique; Varela García, Cesar.

Directora: Margarita Ledo Andión

Redactores e Colaboradores: Xosé L. Corral, Alfonso Eyre,

X. M. González, X. Ramón Pousa, Lois Celeiro, Pablo Viz, Paco Arrizado (Lugo), Fernando Franco (Vigo), Suso Piñeiro (Ferrol), X. A. Suárez (O Condado), Vázquez Pintor (Morrazo), Ignacio Brisset, F. Cusí, M. Merçe Marçal (Países Catalans), P. Ipa-

rraguirre, Maialde (Euskadi), Xosé Luis G. Labandeira (España), Carlos Durán (Londres), A. P. Dasilva (Porto), J. J. Navarro, Llatzer Moix, Piñeiro, Patiño.

Diseño e Confección: Xurxo Fernández

Fotografía: Brais, Carballa, Fernando Bellas, Xurxo Fernández.

Dibuxos: X. Marín, X. Maside, A. Sucasas, Fiz Valcárcel, P. A. Estevez, A. Lamela, Alexandro, Loquis, C. Corredoira, X., Xoxardo.

Publicidade: Antonino Torrón Fernández. Telf. 582613.

Redacción e Administración: Troia, 10-1.º - Santiago Redacción: Teléfono 582681. Administración: Telf. 582613.

Imprenta: "La Región, S.A." Offset. C. Quiroga 11-15. Ourense. Dep. Legal: C-963-1977.

Distribución: A Coruña Librería Colón, Telf. 222206. Santiago, Prensa Nacional, Telf. 583456. Pontevedra, Librería Cao, Telf. 855374. Vigo, Distribuidora Viguesa, Telf. 414570. Ferrol, Distribuidora Velo, Telf. 357707. Lugo, Souto, Telf. 213425. Ourense, Vda. de Lisardo, Telf. 230218. Bilbao, Distribuidora Vasca, Telf. 4231933. Barcelona, F. Rafales Artal, Telf. 2433658.

FENE A CONDUCTA PROFESIONAL DOS ARQUITECTOS MUNICIPAIS

No ano 1974, un equipo de urbanistas afincados na Coruña redacta para o axuntamento de Fene un Plan Xeral de Ordenación Urbana. O plan resultou antipopular, como así o demostrou o bon número de alegacións presentadas, que o impugnaban de maneira contundente. Dabase tamen a coincidencia de que os terreos dalgun membro da Corporación saian ben parados. Todos estes avatares denunciaronos os veciños no seu momento. Nembargantes, ningun lles fixo caso. Hoxe, a nova Corporación quer revisar o plan para correxer todos os defectos que no ano 74 se fixeron públicos. Asemade, neste ano o Colexio de Arquitectos declarou a incompatibilidade dos arquitectos municipais, de cara a non poder exercer a profesión a nivel particular dentro da área municipal, para evitar deste xeito ser xuez e parte.

A CEDULA DE CALIFICACION URBANISTICA

Coa aprobación e posta en vigor do Plan Xeral, no ano 75 entra no axuntamento de Fene un arquitecto municipal que pertecía ao equipo de urbanistas que redactara o plan. Este arquitecto puxo de moda a esixencia da follia de calificación urbanística. Causa curiosa, xa que en Galicia non coñecemos outro axuntamento que teña esta modalidade. Deste xeito, obrigaselle ao que queira facer unha obra a visitar ao técnico municipal, para que lle diga o que se pode facer no seu terreo.

Entramentras, e da súa banda, a delegación do Colexio de Arquitectos da Coruña pidelle en varias ocasións ao Axuntamento que lle mande a documentación auténtica do Plan Xeral, para poder visar sen necesidade da follia. Nembargantes, o axuntamento nunca lle mandou nada. Parece ser que o técnico poñía dificultades alegando que lle faltaban cousas ao Plan.

Doutra banda, daquela o arquitecto municipal aparece de supeto con importantes encargos particulares para realizar no concello de Fene, (en teoría sendo municipal non podería levarlos a cabo). Asemade, convence, antes de saír no ano 76, a Corporación para realizar un "Estudio de Detalle" para o núcleo Fene-Perlio.

O traballo esta feito por el. A razón da alarma esta en que nese Estudio de Detalle se modifica de tal xeito o Plan Xeral na zona de Chancas-Perlio, que corresponde nen mais nen menos que aos solares comprados por unha Cooperativa para facer o maior número posíbel de vivendas, que esa modificación suprime plazas, reduce considerablemente a anchura das ruas e aumenta de forma esaxerada o volume da maza que prevé nese sitio o Plan Xeral ao canalizar o río de Maqalofes, abrir unha rua e edificar a ambos lados dela.

O arquitecto municipal e onde ten encargado o proxecto da Cooperativa para unhas 160 vivendas, que de nort denunciar a

infracción, o número das mesmas sería moito maior. Deste xeito, o arquitecto municipal, que ten eses encargos particulares, e que non os pode facer sendo municipal, deixa o Axuntamento, pon ao colega seu no lugar (recomendallo a Corporación, que si e o idoneo para ocupar o seu cargo por ser un dos que redactou o plan), logo fai un Estudio de Detalle, que altera o Plan Xeral ao seu gosto para que o proxecto da Cooperativa lle saia redondo, dandolle moito mais volume de edificación. Para aprobar ese "Estudio de Detalle" non hai ningún problema, xa que no axuntamento esta o seu compañeiro de equipo, que o informara ben. Nefeu, o novo arquitecto municipal informou que estaba ben a pesares dos grandes erros que tiña.

Logo o axuntamento, xa que estaba ben, aprobao. ¿E que non sabían eses dous urbanistas que un Estudio de Detalle non pode cambiar nada fundamental do Plan Xeral? Non hai dúbida de que así, no canto de 160 vivendas, poderían edificarse mais de 200....

ARBITRARIEDADES E IRRESPONSABILIDADES DO NOVO ARQUITECTO MUNICIPAL

Coa aprobación do "Estudio de Detalle" no ano 77, xurdiron unha serie de feitos provocados polo novo arquitecto, ao lles dar alineación a dúas obras, que son de dominio público e que a súa certeza esta nos correspondentes expedientes municipais.

E sirva como exemplo explicativo que segun fontes de fiar, fixo cunha das súas primeiras obras, situada nunha rua da parroquia de Fene. O proxecto que estaba redactado no Plan Xeral obrígalle ao técnico a suxeitarse a liña do "Estudio de Detalle", que nesa zona variara tres metros o trazado e reducira a anchura da rua en dous metros. Cando xa levaba un mes traballando o constructor, informa decindo que a obra ten de seguir a liña do Plan Xeral, xa que o "Estudio de Detalle" aí ten un erro. Xa que logo, paralizase a obra. Ante tal arbitrariedade, o constructor pidelle ao axuntamento responsabilidade. E mais ou menos mandano a paseo. Cansado, puntualiza que lle dean a liña que eles queiran, pero que o fagan por escrito, xa que coa outra o arquitecto municipal, con todo o cinismo, chegou a negar que a concedera. Neste senso, existe un acta notarial de declaración de veciños conforme concedeu a liña.

Apos ter pasado moito tempo, o arquitecto municipal dalle unha nova liña por escrito. Cando o constructor tenta reaxustar a obra a nova liña, tirando con parte da obra para poder continuar, presentanse no solar o exarquitecto municipal e o actual e erquen outra liña decindo que aquela estaba mal.

Perante tamaño atropello, os sufridos promotores decidiron poñer todo no contencioso.

Este caso, coma tantos outros, serviron para descubrir o que se ocultaba tras dese "Estudio de Detalle", como foi o dos cambeos do Plan Xeral, de xeito completamente ilegal, para favorecer o proxecto da Cooperativa. Informada a Delegación do Ministerio da Vivenda da Coruña do que pasaba con ese "Estudio de Detalle", esta procedeu a súa anulación de contado.

Se ese "Estudio de Detalle" que redactou o exarquitecto municipal cando el estaba como tal, e informou ben o seu sustituto compañeiro de equipo, e logo invalidado polas graves infraccións que cometa, ¿que pasa cos cartos que pagou o axuntamento por un traballo que non somentes non lle serviu para nada, senon que aínda por riba lle orixinou graves problemas?.....

crónica política

A manipulación informativa a que esta sometida a opinión pública galega e constante. As veces, lendo os xornais, podemos pensar que estamos en calisquer parte do mundo menos en Galicia. Cando aparece algo referido ao noso país, e sempre o oficialismo mais solemne e anti-popular ou os acontecementos sociais que benefician a determinadas correntes ideolóxicas. De contar cos problemas nacionais e conflictivos, faise coa meirande carga manipuladora e terxiversadora, ademais de que se tentara minuzvalorar a importancia deles.

Esta reflexión ven a conto, unha vez mais, porque moitos foron os asistentes a concentración da Estrada contra do Decreto de Bilingüismo, que quedaron abraídos ao veren o trato que mereceu este acto de protesta contra a represión lingüística e de solidariedade co profesorado que imparte as súas clases en galego, por parte dos medios de comunicación, en xeral, pero especialmente a prensa diaria. Na maioría nen se deu a noticia, mentras que se adicaron grandes espazos a actos autonomistas nos que non houbo nen dúscenas persoas, ou a actos de "Falange", nos que non houbo nen cincocentas, pesie a seren de ámbito estatal. Nalgun reduciuse e desfigurouse o seu sentido e as forzas sociais e políticas que o promoveron, salientando, noustante, Congresos coma os da Fete-UGT de Galicia, no que había un número de 100 asistentes.

Todos os medios de comunicación evidenciaron a quen serven. Cada un cun grao de habilidade característica. Pero non se pode decir que fosen os que están nas mans mais fascistas os que lle deron a concentración menor relevancia. Neste senso, e para que se comprobe que non foi directamente a Administración a que pasou orde de censura, o acto da Estrada foi noticia, inda que tímida e desfigurada en comparanza con outras de nulo interese, no panorama de Galicia de TVE. A prensa foi mais restritiva. Deu o silencio por resposta, ou reprimiu o acontecemento nas súas páxinas, consciente de que era un perigo seguir cargando as tintas anti-galegas, moi a cotío utilizadas, como pasou co xornal de meirande tirada de Galicia. En todos estes xornais non e so a UCD a que goberna, inda que o faga de maneira importante. A dirección, a redacción, etc... tamen esta noutras mans. Precisamente mans que non apoiaron a concentración da Estrada. Mans que non queren a normalización da nosa lingua, inda que non se astrevan a declaralo publicamente.

E, con todo, moita ousadía, moito sectarismo perigoso, agachar o acto mais importante da semana. A prensa ten dereito a ter a súa liña editorial, a valorar os acontecementos. O que non ten dereito e a agachar, con tanto descaro, nen a desfigurar a incidencia real dos conflitos.

Os nosos labregos veñen de seren agredidos violentamente por parte de forzas anti-disturbios para obrigarlles a pagaren a Cuota da Seguridade Social Agraria, imposto claramente inxusto e abertamente discriminatorio, poisque os trata coma se foxen empresarios. Ao tempo, esta medida tomabase co visto bo das Diputacións provinciais e as manobras dos recaudadores do Ministerio da Facenda, en varias zonas, especialmente de Lugo. As Comisiones Labregas, que ven desde hai moitos anos movilizándose aos nosos labregos contra deste imposto colonial, abandeirou diversos actos de protesta contra destas intimidacións e violencias, consistentes en peches precisamente nas institucións que lexitimaron esta medida. E sorprendente que quen bendizoa este tipo de medidas ou quen emprega a forza pública en cuestións que non son da súa competencia, ou mesmo quen permite apropiacións totalmente ilegais contra dos aparellos que son vitais para a subsistencia cotia dos nosos labregos, veña agora acusando de anti-democratas os métodos de CC.LL-SLG. Esta claro que sen resistencia activa nada se podera conseguir. Esta claro que a política agraria do Goberno, destinada a esnaquizar o noso agro nun corto espazo de tempo con vistas a entrada no Mercado Común, se vai topar con resistencias que non dubidamos en calificar de xustamente democráticas, populares e galegas. Inda mais, de dignidade e interese nacional.

LIBRERIA
XA
Vila de Negreira, 3
Tif: 261975
A CORUÑA

CENTRAL

1. Circular Plaza Independencia, 5
(Frente ao núm. 130 Avda. Camélias)
Teléfonos: 41 60 27 - 42 43 66

VIGO

SUCURSAL

Ronda Outeiro, 281
Zona Conchiñas
Teléfono: 25 99 85
A CORUÑA

SIZECO

MULTICOPISTAS, GRABADORES DE CLICHES,
FOTOCOPIADORAS, CALCULADORAS,
REXISTRADORAS, CIZALLAS,
GUILLOTINAS E MATERIAL ESCOLAR

resumes

EN XUNIO, CONGRESO EUROPEO DE SINDICATOS PESQUEIROS.

Organizao a UGT na Coruña, e asistiran sindicatos mariñeiros integrados na IFT, dos países da CEE, amais dos españois e portugueses. O tema: problemas pesqueiros mutuos derivados da integración de España e Portugal na "Comunidade". Home preparado...

NA SEMANA PASADA, O IDIOMA PROTAGONIZOU.

Durha banda, o ciclo organizado por ERGA, e doutra un fato de actos, entre outros a conferencia organizada por "O Eixo" ou a manifestación da Estrada. Acaron dos especialistas do país, o basco Txillardegi e o catalán Lluís V. Aracil coincidiron en descartar a posibilidade dun "bilingüismo social" e en solidarizarse coa loita dos ensinantes galegos a prol do uso público e pleno do idioma.

OS TRABALLADORES DE CENSA PECHANSE... EN PARIS.

O día 10 apareceron de supeto na embaixada española en Francia, e ala quedaron astra que conseguiron o que buscaban, que o seu problema se coñecera en todo o mundo. O caso e que a radio española, non sabemos se aposta ou non, deu a noticia de que os pechados eran traballadores asturianos da "Duro Felguera". E non eran.

DESAPARECEN 11 MARINOS GALEGOS NO NAUFRAXIO DUN BUQUE.

Por unha explosión dos gases acumulados nos tanques, fundeuse o buque "María Alejandra". En total, sete mortos e 29 desaparecidos das 43 persoas da tripulación. 11 dos desaparecidos eran mariñeiros galegos.

A FOLGA CONTINUA EN BAZAN.

O mercoles, día 12, a factoría Bazan entraba no seu terceiro día de folga polo convenio colectivo que se esta a negociar en Madrid. Na asamblea que se celebrou, fixaronse os proximos días 18 e 21 como datas para a continuidade da folga se e que as negociacións non avanzan. Asímismo, os traballadores desta factoría solidarizaronse coa loita levada a cabo polos traballadores de "Censa", decidíndose facer unha recolecta o proximo primeiro día de folga.

O GRUPO REGOJO A VOLTAS CUNHA NOVA REGULACION DE EMPREGO.

A empresa Telanosa, do grupo Regojo, ven de comunicar aos comites das empresas do grupo que vai levar a cabo unha regulacion de emprego, así como manter en pe as sancions de cinco meses de suspensión de emprego e salario a mais de dez traballadores e o despido de 11 traballadores que protestaron pola regulacion que se estaba a levar a cabo neste grupo.

ASTRA A PATRONAL CEDER SANTIAGO, TODO POR BARRER

Foto XURXO FERNANDEZ

De xoves 13 a sábado 15, os 52 traballadores da empresa "El Sol", que cobre o servizo da limpeza pública no axuntamento de Santiago, non recolleron a barredura. A folga, que foi causa dos transtornos cidadáns que doadamente se poden supoñer, tivo a súa orixe na negativa da empresa (radicada no País Basco) a incluír un plus por traballo tóxico e perigoso na cotización a Seguridade Social, amais do recoñecemento da sección sindical e outras melloras salariais. Apos vinte

días de negociación, e cos dez días preceptivos por se tratar dun servizo público, a ING, central negociadora, tramitou a folga legal, que duraría dous días. Sábado, a patronal firmaría o convenio, no que se recollían as melloras salariais, o recoñecemento da sección sindical, e mais o plus correspondente ao carácter do traballo tóxico. Para o peon viña supoñer unha suba de sobre 7.000 pts, un 23 por cen, e o "Acordo-Marco" UGT-CEOE volvíase ver amplamente superado.

Os efluvios dunha cerámica provocada

Desde hai moitos anos ven funcionando en Oleiros-Salvaterra do Miño unha cerámica de ladrillo cuxa razón social e "Cerámica del Miño, S.L.", aínda que o propietario e Florencio Martínez Álvarez, veciño de Corfrans-Salvaterra. Encetada esta actividade con medios rudimentarios, a boa marcha do negocio obrigou aos seus dirixentes a facer unha remodelación e modernización do proceso produtivo. Modernización que trouxo consigo a creación de non poucos problemas aos labregos dos arredores. Efectivamente, a reconversión do forno de leña por outro de fuel-oil, mantendo polo menos en parte os primitivos condutos de gases a chimenea, motivou o incremento astra límites intolerables da contaminación na zona, que si no ano 78, segundo os técnicos, afectaba a un radio de 500 metros con suma intensidade e "con incidencia inapreciable en áreas máis alejadas", agora a comenzo do 80, atínxe a un radio de, aproximadamente, 3 kilómetros.

Os efectos que os gases procedentes da combustión do fuel-oil producen son sinxelos e de acción rápida, unha vez que saen ao ar atéñense ao rexime de ventos e o seu destino depende non só da velocidade destes senón do grado de humidade do ambiente. Unha vez que a consecuencia do seu contacto coas capas húmidas do ambiente depositanse de seu enriba da vexetación, formando unhas películas dunhas características semellantes ao plástico e moi finas, totalmente impermeables que impeden a respiración da planta e, xa que logo, a consumación da función clorofílica, en resumo as plantas secan caseque de inmediato.

O 7 de agosto do 78, escritos de protesta foron presentados no axuntamento e firmados por Comisiones Labregas e veciños das parroquias de Oleiros, Fiolledo e Linares, as dúas primeiras de Salvaterra e a última do concello das Neves. Como consecuencia destas queixas salíu a relucir que a empresa solicitara a súa legalización conforme ao disposto no Regulamento de Actividades Molestas no ano 1977, e que naquel intre tiña concedida a licenzia provisional vencellada a concesión da definitiva e a visita de comprobación polos técnicos competentes que servizos técnicos lle mandábase. De todos xeitos, a actividade

non debía funcionar en canto as medidas correctoras (e enténdese medidas correctoras das novas instalacións) non foran observadas. Na parroquia de Oleiros celebráronse varias xuntanzas de veciños, convocouse ao alcalde que andaba naquel intre nunha visita a fábrica e todo rematou cun oficio da alcaldía paralizándoa a actividade, e instando ao xerente a inmediata posta en funcionamento das medidas necesarias encamiñadas a impedir a contaminación. A fábrica non pechou, pero alí chegou a chimenea, presentando un informe do doctor Bermejo, catedrático da Universidade de Santiago, no que di que os fumes teñen un contido de dióxido de azufre de 681 mg. metro cúbico N. Os informes practicados polo informe do técnico do axuntamento de Salvaterra dicen, "convendría determinar ante los desperfectos producidos si el aire de la zona de influencia tiene un nivel de calidad admisible, conforme a lo legislado en el anexo primero de Protección del Medio Ambiente".

A Delegación de Agricultura tamen nos seus informes manifesta a evidencia de "efectos fitotóxicos inciden claramente sobre la zona afectada".

...E A FABRICA PECHOU

Diante das presións dos afectados e peticións de indemnizacións o empresario amenza cun irma que astra agora lle deu moi malos resultados, o peche da fábrica. Trinta e poucos obreiros que teñen alí o seu posto de traballo e veciños das parroquias afectadas son utilizadas como parapeto.

A medida de altear a chimenea restrinxiu dalgun xeito os efectos durante o ano 79, pero agora nestes tres meses do 80 a situación estase a voltar dramática. Millo, frutais e cepas perecen diante do mal. Arredor de 350 familias padecen as consecuencias e a área afectada atínxe a Tortoreos e Liñares, nas Neves, e Oleiros e Fiolledo en Salvaterra.

No axuntamento das Neves o PSOE, en sesión do 14 de marzo deste ano, acordou contratar os servizos dun equipo técnico, biólogos e químicos para que fagan un estudo da contaminación e medidas correctoras a adoptar. Pedir a paralización da fábrica en tanto non se empreguen as medidas axeitadas e remesar copia do acordo a todos os organismos estatais (Xunta de Galicia, Goberno Civil, Agricultura, etc.).

No intre de redactar estas liñas, Comisiones Labregas, SCD Condado, Xunta de veciños do Condado e tamen o Comite Comarcal do PSOE están a estudar as medidas a levar a cabo para evitar o medre dos males e esixir dispois dunha valoración total dos danos a indemnización que proceda.

carta entreaberta

Unha de cal e outra de...

Querida Directora

Agora saíron algúns falando de proclamar o día 18 de Maio como día da nosa fala. Parece que hai xente que ten certos remorsos e lle próe a concencia de celebrar o 17 antigalegos brutos coma Alfonso X. E ninguén mo tome a blasfemia, pero o chamado rei Sabio tivo moito de precursor de certos rexionalistas que aínda floreat nos verdes campos da nosa patria. Ti ben sabes que aínda hai unha noxenta clas de paiolos que, en vez de seren consecuentes e arrenegar frontalmente do galego, toleran o uso do noso idioma pra poesía. Algo deso lle pasou a don Afonso, que fixo as "Cantigas de Santa María", pero o Código das Sete Partidas compuxoo en español. Falando de reis e sabios, do sol". A diglosia tenche polo visto ben ilustrada e reas precedentes.

Mais volvendo o conto, con esto do 18 de Maio parece que se quere compangar o branco e o negro dando unha paleta de cal e outra de area. Por un lado, respetemos a

Academia Gallega, que pra eso e Real. Pola outra banda, fagamos ver que somos progres e que defendemos a lingua coma os do bloque. No fondo do choio andache esto, anque penso que lles esquenceron 365 días, e hogano un mais por ser bisesto.

E todas as maneiras, hai cousas que non se improvisan da noite pra maña. Esto de botarlle un patacon a deus e unha cadela o demo -un e bon e

o outro non e malo e practica que xa non goza de moito creto. Veremos en que da todo, que o tempo e duro xuez, e como dicía o outro, "o demo non fai favores polo amor de deus".

Tamen o lor desto acordárame a concentración do domingo na Estrada, onde estiven de corpo presente como era a miña obrigación, e moi satisfeito de mirar o ben que bota as contas o apatrida señor Otero Nomás. Aquel si que foi un bon día da nosa lingua. O señor Otero Nomás non conta coa taberneira.

Pero aparte das contas dese señor -que por se non o sabes, cando ven por Lugo regalalles escapularios as beatas eu tamen tiña botado as miñas, e saíronme ben. Eu calculaba que aínda se había xuntar ben familia, e xuntouse ben dela. E tamen sospeitaba eu do famosos unitarismo, e as miñas sospeitas foron ben confirmadas: unitaria era. Centellas se era unitaria!

DARIO XOHAN CABANA

"Empecei a traballar aos doce anos como "botones" do Club Nautico de Vigo e desde o 44 en "Vidrios de la Florida" astra a súa desfeita no 78". Agustín Malvido Brullon, 51 anos, secretario local da ING en Vigo, achegouse ao nacionalismo a raíz dos primeiros conflitos nos que tomou boa parte. Despois, no ano 76, afiliouse a ING. Hoxe, despedido de "Vidrios de la Florida" segue a loitar polos intereses da clase traballadora galega, por iso, por a súa participación na recen folga da construción de Bntevreda a Delegación de Traballo denunciouno e, ao mellor, a factura e un proximo proceso.

AGUSTIN MALVIDO

A crise provoca o Goberno

¿Como se produciu o teu achegamento ao nacionalismo?

Eu era dabondo españoisiro porque foi o que me ensinaron o pouco tempo que fun a escola. Entón, nen sabía falar galego nen falar castelan, xa que sendo galego-falante na escola ensinaron-me o español. A raíz dos meus viaxes a Madrid empeceime a decatar do nacionalismo, de que tiña orgullo de falar o galego. Eu non falaba o castelan na capital do imperio. Despois influiron tamen os meus fillos e a miña propia decantación persoal.

¿Como se desenrolou o conflito de "Vidrios de la Florida"?

Ainda que oficialmente non fomos despedidos, todos os traballadores de "Vidrios" estamos na rua, porque o empresario desapareceu despois de vender os terreos onde estaba instalada a empresa. Pero nos, hoxe, seguimos a celebrar asambleas, todos os xoves. Por outra banda, temos un xuício pendente, contra o director de "Vidrios", na Audiencia Territorial de Pontevedra, por fraude e estafa.

De certo dixose que o expediente de crise da empresa era fraudulento...

En realidade non houbo tal expediente de crise. O temporal que azoutou a nosa terra no Nadal do 78 levounos parte da cuberta da fábrica. Entón en base a iso, a empresa abriu un expediente temporal de 28 días para reparar o teito. Teito que nunca foi reparado... A pesares disto, a xente acudía aos seus postos de traballo aínda que non traballabamos. Entón o Delegado de Traballo vendo que a empresa non cumpría o acordado, mandou reabrir a fábrica o 12 de febreiro do 79. Foi cando fuxiu o director, o sr. Valverde. A presentación da denuncia na mesma Audiencia Territorial de Pontevedra a fixo a Delegación de Traballo, por se había delicto social. O sr. Valverde foi xuzgado pola Audiencia número 4 de Vigo e hoxe esta en liberdade baixo fianza de medio millón de pesetas, ademais de outros catro que tivo que por en depósito. Todas as veces que veu declarar o protexia a policía, debido a unha bofetada de incidentes que acontecera. Doutra banda, que ninguén pense que o conflito de "Vidrios" rematou, pola contra, agora van saír varias leres, algúns dos membros do Consello de Administración foron os que venderon os terreos. Tamen son uns defraudadores porque sabían que alí había unha

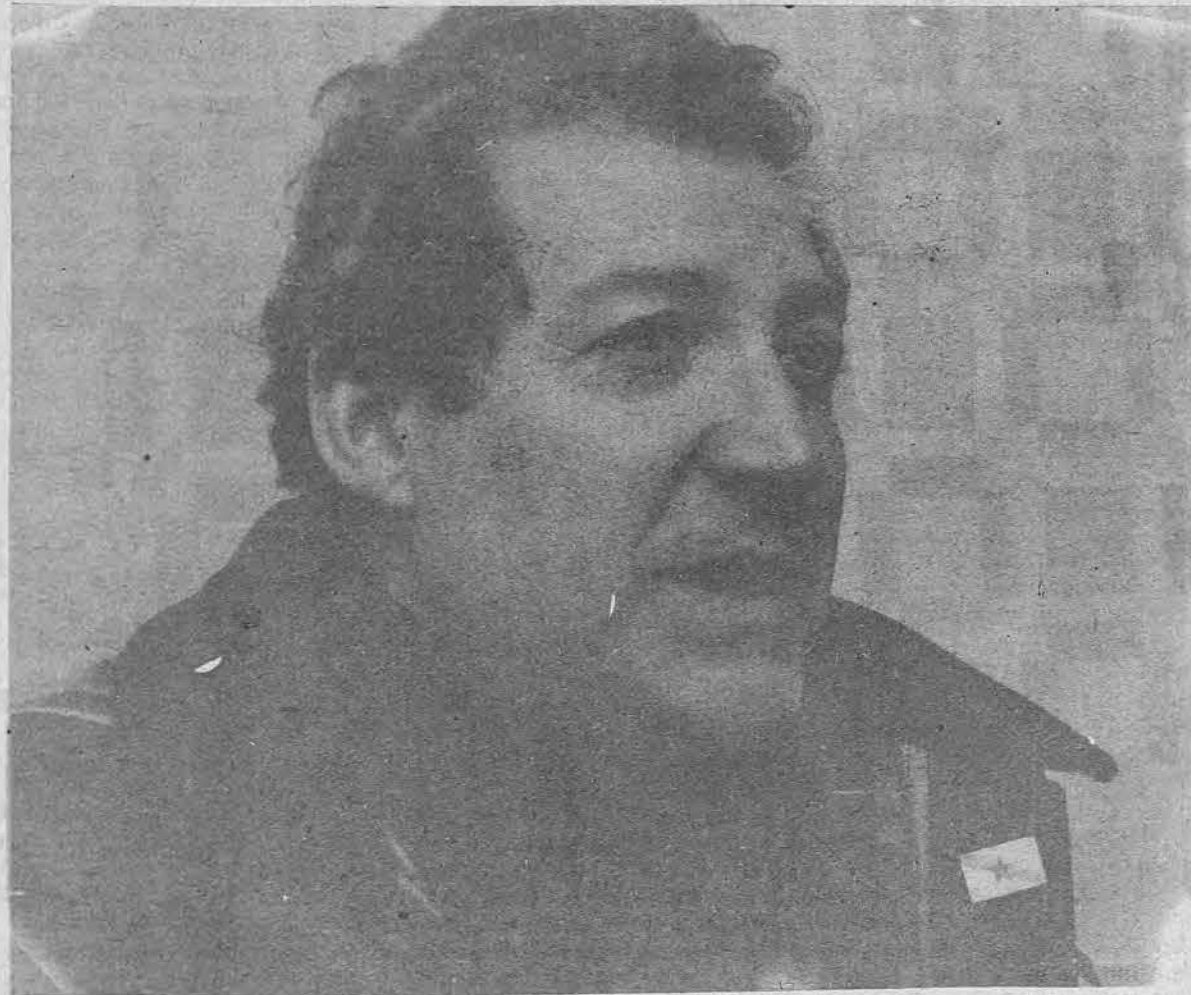

Foto XURXO FERNANDEZ

empresa e mercaron os terreos. Claro que na situación na que estamos quen esta a sufrir as consecuencias son sempre os traballadores....

O conflito de "Vidrios", ¿que significou como experiencia e mesmo na solidariedade que se chegou a acadar?

Foi unha moi boa experiencia. Nos a quen lle temos que agradecer a súa solidariedade e loita por nos e a ING, xa que foi a única central que se volcou, porque tanto CC.OO como a USO por alí non apareceron para ver se necesitabamos algo. Cando solicitamos facer unha coordinadora de todas as empresas na que entón estaban en crise, Corfi, Ascon, Censa..., as centrais españolas votaronse todas para atrás, sómentes a ING estivo presente.

¿Cal e o nivel de representatividade da ING en Vigo?

De principio, a representatividade da ING e moi grande. CC.OO ten incidencia nas grandes empresas namentras que nos acadamos maior representatividade nas pequenas empresas e mesmo nou-

tros sectores como químicas, madeira, transporte... Podese dicir que somos a segunda forza sindical en Vigo.

¿E da actuación das outras centrais sindicais?

Alvarez, Censa, Regojo, regulación de Pescanova, a folga da construción foron conflitos que tiveron unha grande incidencia en Vigo, pero polas actitudes pactistas de lavar a cara de CC.OO non chegaron a nada, porque eses conflitos se lles escapaban das mans, como ocorreu o día 28 nunha manifestación de traballadores en Vigo e como ocorreu tamen na folga de construción. Eles deron e dan sempre marcha atrás. A táctica de Comisiones Obreiras e ter conflitos pero illados, e dicir, estou aquí pero non estou. Cando lles interesa están con nos e cando nos lles conven están co Goberno e coa UGT.

Parece ser que, a raíz dos conflitos xurdidos pola negociación do conflito da construción, tu foches denunciado...

Cando se escomezou a folga da construción, no campo de Coia e

a proposta de CC.OO decidiuse que fora unha folga indefinida ao enterarnos da traición da UGT. Despois fíxose unha marcha astra a Delegación de Traballo, subiu unha comisión negociadora a falar co delegado, que non estaba. Colleuse o convenio firmado e fíxenos outra marcha astra os locais da UGT. Parece que hai unha denuncia, e como eu son unha persoa dabondo coñecida na Delegación de Traballo, pensamos que de feito a denuncia e contra min xunto con outro da CSUT....

Estanse a producir constantemente peches de fábricas, ¿pensas que e debido, como se adoita dicir, a crise económica?

Ben, os empresarios puxeron de moda o da crise, nembargantes, eu penso que non e para tanto e que se hai crise e provocada polo goberno e polo capital para seguir asoballando aos traballadores galegos. Doutra banda, non se fixo nada para crear novos postos de traballo. Eu diría que máis que nada e un terrorismo do capital, porque cantos máis expedientes de crise, canto máis paro haxa, máis suxeitan e asoballan ao tra-

ballador. E os traballadores tamen temen perder o seu posto de traballo cousa dabondo comprensibel. O goberno xoga con nos como quere e deste xeito nos imponen convenios que non veñen a reflexar as necesidades da clase traballadora....

As Delegacións de Traballo son cada vez menos "neutrais". ¿Cres que e un xeito de boicotear as reivindicacións da clase obreira?

Eu coido que a Delegación de Traballo segue unhas directrices do ministro do Traballo, e ¿quen e o ministro de traballo?, ¿quen e o goberno?, o capital, a CEOE. Entón podese dicir que a Delegación de Traballo e un criado sen criterios propios para aplicar. Namentras que na Delegación de Traballo hai máis de 15 convenios que levan máis de dous meses sen homologar, como o da carpintería de Riveira, o de Unión Cristalería entre outros, por unha orde expresa de Madrid o convenio da construción homologouse ao que lle manden de Madrid, ao acordarmos e a ese famoso Estatuto dos Traballadores. Pola contra, a solución axeitada estaría nunha Lei de Relacións Laborais para Galicia. A Delegación e unha marioneta de Madrid.

¿Non pensas que diante de conflitos de certa envergadura non temos un movemento obreiro dabondo politizado, concenciado...?

Si, e certo. Coido que outro galo cantaría se o movemento obreiro estivera concenciado politicamente, se soupera o que verdadeiramente necesita como traballador que e, se tiveran unha mínima concenciación. Se así fora os señores de Madrid terían moito coídoado coas ordes e leis que mandan para aquí.

¿Como ves o futuro da nosa terra tendo en conta que a galeguización da nosa sociedade e algo moi evidente?

Eu vexo o futuro dos traballadores, e de Galicia en xeral, con moita esperanza. Cada vez imos ser máis a organizarnos, a loitar polo noso pobo e teño esperanza tamen, a pesares dos meus 51 anos, de ver que a clase traballadora, os mariñeiros, labregos, o que son as clases populares teñan un maior nivel de vida, porque se eu mesmo non tivera esta esperanza non estaría aquí. Estamos no camiño do que necesita o noso pobo.

resumes

PLAN DE REGADÍO POR BOMBEO DO MIÑO

Pondo en práctica os estudos sectoriais, complementarios do Plan xeral de Ordenación urban do concello das Neves, estáse tentando por en marcha un plan de regadío por bombeo, patrocinado polo axuntamento.

A área afectada comprende 100 hectáreas de terra situada entre a parroquia de Setados e o lugar de estación da vila nerense. Si isto efectivamente e rentábel porase en funcionamento de inmediato o proxecto de regadío a partir do río Termes, afluente do Miño.

A financiación destes traballos fariase a través dun creto que se vai solicitar do Iryda, de catro millóns de pesetas. A explotación levarase a cabo por medio dunha cooperativa de beneficiarios do plan que son así mesmo labregos das devanditas parroquias. Non cabe dúbida de que este e un dos xeitos de potenciar a agricultura do Condado, aproveitando ao máximo recursos do Miño. Lamentablemente diante destes avances que se están a levar a cabo pende, como espada de Damocles, a construción do salto de Sela.

VIGO. MITIN CONTRA DO ESTATUTO DA UCD

No teatro García Barboi de Vigo celebrouse o pasado domingo o anunciado mitin, cunha asistencia de mais de trescentas (inclúen persoas; "Por unha Auténtica Autonomía, non o Estatuto da UCD".

Numerosos dirixentes dos partidos e centrais sindicais foron consumindo os turnos de palabra, establecido nun máximo de sete minutos, insistindo todos en conxunto na necesidade de acadar baixo teito constitucional, un estatuto nacional e progresista, que por exemplo, o voceiro do partido galeguista considerou basicamente aceptábel e valedreiro.

A destacar a rotunda negativa ao Estatuto, e a solicitude do voto non por parte do representante do PSOE, que así mesmo lembrou que o seu partido estivo desde un principio na vangarda da denuncia da manobra caciquil, concretamente nas movilizacións do catro de Nadal, "cando acadamos ao sentimento de frustración e dignidade, o último recurso a que debe acudir un partido respetábel".

O acto estaba organizado por (segundo o orden de intervención), PG, PCG, CCOO, PSOE, CTG, PTG, POG, UGT, PSG, SGS.

TAMEN SOBRE PESCA E C.E.E.- Valentin Paz Andrade ven de declarar "enormemente positiva" a entrada nela. Declara "condición imprescindíbel" para sairmos do sistema de cupos e de restriccións das 200 millas e engade que os contras son inapreciables. Moita propaganda para tan "bo produto".

LAOSIANOS EN LUGO
TROUXERONOS... E AI QUEDARON

"TIÑANLLE MEDO AS VACAS"

"Estan na casa día e noite. As 7 de mañá, ali chorando... Non me estraña. Teñen moita morriña e dan magoa porque nai-de se ocupa deles. Esoutro día (di referíndose ao rapaz novo, que xa saiu na Nosa Terra num. 97 do 7 de Marzo, Sy Khathavong)... levámolo por aí ver o parque, a muralla... Ninguén lles ensinou nada. Pero iso non e un cuartel xeneral! As mulleres da fonda non os entenden e ven ese burdel que hai na casa e non poden por orde de ningunha maneira. Eles poñense nerviosos porque, claro, son moitos días aí e metaos vostede a esa xente nun cuarto día e noite e..."

-Logo non se atreven eles a saír sos por aí?...

-Non se atreven e ninguén lles ensinou nada. Aquí nunha cidade con tanta xente e tanto que ver e trainos sen lles decir pois aquí hai un parque, hai a muralla, hai a ronda ou hai ese xardín ou aquilo outro para entreterense. E non, todo o día na casa...

-Teñen cartos?
Dixo unha muller da fonda que teñen. O goberno debelles dar algo para os gastos.

-Ou sea que dormen nese Hostal e logo van comer a "El Hogar del Pensionista"?

-Van. Veñenos buscar para todas as comidas. Levanos coma a nenos do Colexo. Con todo, non o deben pasar moi ben. Estar nun plan tan provisional...

-De momento so traballan os que estan na propiedade de D. Jose Fernandez no Saviñao...

-Parece. Pero xa chamaron decindo que estan moi tristes, moi amolados.

-Disque a familia Guerra de Distriz (Villalba) xa despediu aos seus acollidos porque mesmo lle tiñan medo as vacas?!

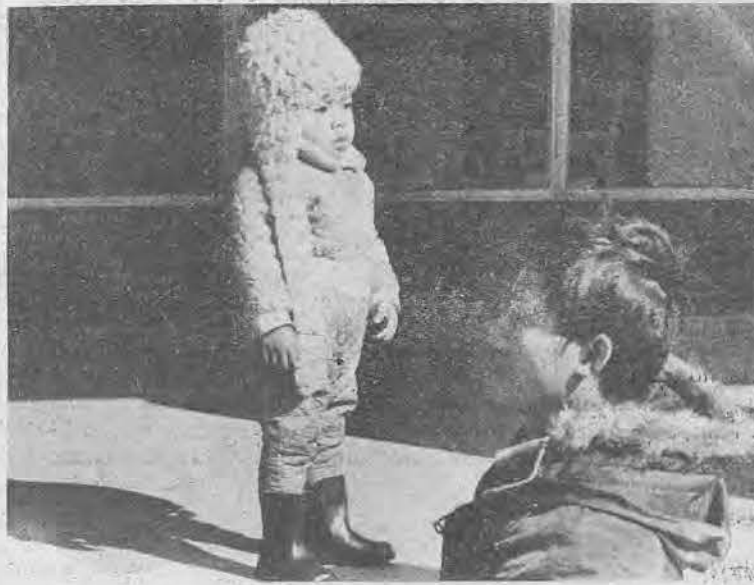
-E que non valen e... Eu pónome no lugar dos outros. Non estan preparados. Esa outra tarde saímos co rapaz ese novo... non acordo agora como se chama... era albañil ala... e moi simpático. As veces tento falarlle cousas en inglés e francés, pero nada. Os outros que chegaron canda el parece que eran pescadores. A min danme pena. Esoutro día compreille aquí a Filomena (refírese a señora que esta cun cesto vendendo de todo un pouco fronte da porta de S. Pedro da muralla)... dous paquetes de rosquillas levollas ali e deillas, facendolles señas a eles, para os cativos. **Pois ali os tiñas a todos enchendose a comer delas!**... Tamen lles levamos unha bolsa, que xuntaron os do Bar Madriles, con pan, salchichon, mortadela e cousas desas e, bueno, estan moi contentos. Pero estan descoñecidos e dan unha guerra...!

Aquí hai organizacións, pero onde esta "Caritas" ou outros para ver que esta aí esa xente abandonada...?

PASAN O DIA NA FONDA

-Ou... o Goberno?!

-O Goberno, claro, que para iso os trouxo. Agarrase un coche e levanse por aí que logo xa iran eles pola súa conta. Porque iso así?!... Eu estou cheo. Trouxeronos aí por tres días, parece, e xa

Os laosianos de Lugo, parece que non se adaptan, nen quen os trouxo lles axuda moito. Despois de escoitarmos campas, topamos con alguen que vive con eles e nos falou do caso...

vai para tres semanas.
-Que hai diso do dono da fonda, que aínda seica non lle pagaron?

-E penso que tarde vai cobrar!
(Segue logo a explicar o panorama dos refuxiados)

-Polas mañás veñenos buscar sobre das 10 para leválos a almorzar, pero ao pouco xa estan metidos na fonda.

O outro domingo dei co vietnamita mais novo na rua S. Pedro, e dixome que ia almorzar. Eu tamen ia almorzar ao centro, pero claro, non lle podes decir vente tu e... os outros?!... unha carteira deles... E xa digo, van para a casa e aí todo o día e veña barullo e, cos cativos, xa se sabe! **Isto e un desbaraxuste do Goberno.**

-Cantos matrimonios son?
-Eu non sei. Pareceme que son 13 entre grandes e pequenos. Facíanos rir esoutro día o Sy, o rapaz novo. Resulta que van por aí algun deles polo centro de Lugo e astra os xitanos e pobres son a pedirlles a eles!

Eu son emigrante, levo 30 anos fora, e se quedo enfermo non me atenden mais que no Canadá. Así estan as cousas. Con que... non amañan os problemas dos de aquí e traen esa xente que non se sabe defender. Que non sabe defenderse e... ademais con crios! Tu... querías a alguen cos crios no colo?!... nen para criada!!!!

-Amais de que non saben falar nada!

-Eu pregunteilles se falaban inglés ou francés, e nada. O rapaz novo, Sy, anda cun dicionario de inglés, pero non ten nen puñeteira idea (dixo "puta") nen de pronunciación. Que ninguén o entende. E voulles sacando algunha palabra. Así... algo para iso de comer e dormir e tal... Xa digo. Estamos axudandolles, nos, que non somos organismos nen nada. eu, que estou na mesma situación ca eles. E fodido vir aquí e pagar porque cando pagas e o pasas ben, para iso pagas, non me importa. Pero o malo e vir sufrir porque eu non son unha "irma de la carida" tampouco. Xa a casa e boa...

-Dormen ben os refuxiados?
-Bueno. Se dormen algo polo día, despois a noite ou de ma-

ña estan despertos?!... Ala polas 7 e cando xa empeza o barullo e... xa non hai maneira! E logo tamen os choros na noite e as entradas e saídas... visitanse entre eles...

Igual che ven un e petache na miña porta e, sen falar nada, por señas, amosame un mecheiro que comprou ou lle regaláron!... E sempre con cousas así. Desde logo dan pena, pero eu non podo aturalos mais. Se non fora polo equipaxe xa me tiña largado!

-Foi falar co Gobernador o dono da fonda?

-Parece que foron e que foi cando os levaron. Hoxe van a algunha parte ver algo, pero que queren levar a 2 ou 3 nada mais. E o resto... ¿que queren facer con eles? Amais que levan aos millores! Os que lle serven de defensa a eles como ese Sy, o mozo, que e o mais espabilado de todos.

-¿Así e que todos amoreados?

-Non teñen un patio, nada mais que aí metidos... poñense nerviosos. En fin, un lío! Pois eche unha lastima que non miren doutra forma. Amais que hai moitos locais en Lugo onde non molestan a ninguén. Onde hai unha cociña e poden cocinar a maneira deles, se queren, e non molestan a ninguén.

Eu non sei onde estan esas organizacións. Eu sei que ao Canadá levaron 50 mil, pero traíanos doutra maneira. Eu aquí non o vexo. Ninguén se ocupa deles. Nen o domingo os sacan. Non hai unha furgoneta ou autobús que os leve por aí de cando en cando.

NO CANADA, PROTESTAS

-Segundo me dixo "Sy", danlles arroz, pescado, laranxas e cousas así. Pero e que remedio lles queda? Cando un ten fame non mira moito! O outro día, como che digo, co das rosquillas pasou iso. Velai tes. Eu hai mais de 40 anos que non as probei. Nen este ano nen o pasado. Pero eles comíanas os grandes e todo. Foi cando lle levamos algo. Eu leveilles, e o do Bar Madriles tamen lles levou algo. Poñense contentos. Pegan saltos. Eu non sei!, e outra mentalidade. E outra cousa que... E, claro, as mulleres tamen se poñen aí... dalles pena de

non poderen entenderse e do barullo. Os trastornos. Estan desexando que os leven. Anque se queira facer algo por eles... Son tantos que xa se sabe.

No Canadá hai unha campaña en contra de todo isto. Eu non sei se os periodistas o fan aposta ou iso, pero vanos ver chegar aos aeroportos. E din que baixan millor vestidos que os canadenses, relo de ouro, traxeados... Hai unha campaña enorme en contra. Primeiro pagan para saír nunha especie de axencia, cada un sobre tres mil dólares. Pero son vietnamitas e a maioría colaboran cos americanos e todo iso. No país deles chegan os outros e estes non queren baixarse ou suxetarse as leis que no novo rexime lle queren impor... non?!... pois claro! Pero non hai dúbida, foron colaboradores dos americanos. Non estan ben vistos tampouco polo seus compatriotas. Colaboraron co nemigo. En Saigón era aquilo como un escapeate en Asia que quixeron por os americanos. Perderon a guerra e... esta xente que colaborou, que tiña comercios en Saigón, son os que estan vindo. Pero veñen como se foran americanos ou canadenses. Ben vestidos, con relos... as mulleres con sortellas e todo. Inde debo ter eu retallos de diarios acusando ao goberno de que a ver por que trai 50 mil vietnamitas habendo paro tamen no país. E despois que non o necesitan. Din que por que non tran Palestinos e todo iso!... Os que fixeron iso, os que revolveron os americanos, pois son quen deben cargar con todo. Para algo colaboraron con eles. E para nos... xa se ve. **Non temos para pan e compramos estampas!** Eu non quero decir que os que veñen sean ricos, pero sei que no Canadá podense permitir iso e con moito mais luxo que aquí e, trátanos ben si, pero a xente dice que non. Que colaboraron cos americanos e pagan unha cuota e que veñen logo despois e... vai tu ver como os escollen?!.

A escolla esa que hai nos campos de concentración... sera o que esta millor preparado, o que ten diñeiro... Claro que hai cantidade deles fuxindo da guerra e de toda esa desgracia que riveiron na Indochina eses tres países. ¡Pero vaia!

-E curioso que vostede que pasou por tantas e hoxe sea emigrante viñera coincidir con esta xente no hospedaxe...

-Xa llo digo a moita xente... que parezo unha "hermana de los desamparados". Pero como eu pasei por campos de concentración franceses, e no estransxeiro eu son tamen un emigrante pois como me gustaria que me tratasen a min gustame tratar aos outros. Humanamente. Porque a culpa non a teñen eles. A eles non hai que acusalos. A quen hai que acusar e a quen ten certa responsabilidade e non cumpre con ela. O ideal seria, xa de telos aquí, polos a cargo dun organismo que estivesen todos xuntos co mesmo ambiente, comida e cun interprete e non como os teñen agora espaxados, esparrados.

PACO ARRIZADO

O GALEGO E A SUA CONSIDERACION LINGÜISTICA

FRANCISCO FERNANDEZ REI

O galego, desprezado e ignorado por quen durante centos de anos tivo as rendas do poder, e un idioma tamen descoñecido para moitos filólogos e lingüistas.

Nunha breve ollada a clasificación das linguas derivadas do latín que aqueles dan nos seus manuais, obsérvase axiña que a lingua (dialecto do latín, como o é o portugués, o español, o catalán ou o rumano) non existe como tal. Ninguén cuestiona a unidade primitiva do galego co portugués nen o feito de que o portugués nacera no Norte — e non no Centro, como quixeron facer ver algúns lingüistas do alen Miño levados polo seu patriotismo. Mais, a hora de encadraren ao galego na Rumania, os masi situano entre os dialectos do portugués, algun veu como dialecto español ou como unha variante neolatina afin a portuguesa.

O GALEGO, DIALECTO ¿DE QUEN?

O alemán F. Diez, pai da lingüística románica continental, considera que o portugués e o galego son unha mesma lingua, a portuguesa. Basease na tradición literaria e non na realidade da fala viva. O tamen alemán W. Meyer-Lübke, a fins do S. XIX, inclúe ao noso idioma entre os dialectos portugueses, a carón do portugués norteño, do sureño, etc. Algo semellante é o que van facer, mais de medio século despois, os rumanos F. Jordan e Maria Manoliu, que din que o portugués se fala en Portugal, no noroeste de España (rexión de Galicia) e mais nas illas Azores e de Madeira.

O alemán H. Lausberg, autor dun manual de consulta obrigada para os estudantes de lingüística románica de todo o mundo, di que o portugués —lingua literaria de Portugal, das súas colonias e do Brasil— ten as orixes no dialecto de Galicia (no ángulo NO. da Península), rexión sometida ao influxo do astur-leónés (e logo do castelán) e que cae hoxe dentro da zona dominada polo español literario. A "Marca" fronteiriza galega do Sur, que no ano 1095 se independizou como condado de Portugal (logo reino desde 1139), levárase, a mediados do XIII, a Reconquista astra a fronteira Sur do Portugal actual, e propagou por eses territorios o dialecto fronteirizo galego, que na Edade Media se empregou para África, mesmo en territorio castelán. A clasificación dialectal portuguesa, en xeral —di Lausberg— corresponde a división política en provincias, sendo os dialectos norteños (entre os ríos Douro e Miño) os que mais se semellan ao galego propiamente dito, como era de esperar. (1) A pesar destas palabras sobre o galego, na caracterización fonética e morfolóxica que o citado lingüista alemán fai dos dialectos latinos non ten en conta para nada ningún rasgo do noso idioma.

Hai quen seguindo a J. Leite de Fasconcelos fala do galego como codialecto do portugués. Os conceptos "dialecto", "lingua", "codialecto" son moi relativos, dependen do(s) punto(s) de vista que adoptemos. A min non me parece convincente esa consideración que Leite fai do galego, xa que non nun mesmo plano o galego e o riodonés, quadradmiles e mirandés respecto do portugués. As falas de Bando-

nor, Gradamil e Miranda, en Trás-os-Montes, son variantes "leonesas" en territorio político portugués.

O húngaro, nacionalizado holandés, B.E. Vidos considera que o portugués é hoxe unha lingua románica gráicas a súa independencia política, mentras o galego, sen independencia política, quedou como un dialecto español, a pesar da unidade primitiva co portugués.

O inglés W.J. Entwistle cre que a unidade do galego e do portugués non chegou a adquirir unha verdadeira identidade nen siquiera na lingua convencional medieval. As diferencias entre os textos escritos ao N. e ó S. do Miño —en pequenas, mais aínda así, demostran que polo S. XV o galego e o portugués inauguraban unha vida independente. A decisión do galego-portugués dárase a mediados do XIV, cando gundo Entwistle, o noso idioma, de 1350 a 1500 aproximadamente, conservou o carácter de lingua oficial nos documentos do país, seguindo sendo a lingua convencional da lirica castelá, mesmo en Castela, astra o 1400 máis ou menos, para logo, —exposta cada vez mais a presión do castelán— fundirse astra cheir a situación de mero dialecto. (2) Outro filólogo inglés, W.D. Elcock, no seu **The Romance Languages** afirma que o galego dexenerou a patois, falado hoxe por moita xente e practicado como un culto literario por entusiastas locais. (3)

Esta vaguedade a hora de os estudiosos encadraren ao galego (dialecto do portugués, codialecto, dialecto español, lingua autónoma, etc.) débese, por unha parte, a que as clasificacións que se fan entre "linguas" e "dialectos" establécense xeralmente con criterios extralingüísticos (factores políticos, históricos, culturais). He por outra parte, ao descoñecemento que existe da nosa realidade lingüística. A pesar dos esforzos feitos nos últimos anos, aínda non dispomos de material abondo para o estudo do galego; por iso, non debe extrañarnos que para moitos lingüistas e filólogos extranxeiros o noso idioma non exista.

Boa proba do descoñecemento que se ten do galego son afirmacións que andan polos manuais de que a **geada** e a conversión do **g** inicial nunha aspirada diante de vocal **a, o, u,** de que temos un pronome **xe** (por **se**), **mos** (por **nos**), de que as formas **cantm**, **mirin** nalgues só se dan cando o radical verbal termina en **p**, que o futuro de subxuntivo esta en galego perfectamente vivo, que o infinitivo conxugado ou personal ten unha vitalidade perfecta en toda a area galega, etc., etc., afirmacións que pasan de manual a manual e que non responden, en absoluto, a realidade do galego actual.

GALEGO, ¿DIALECTO OU LINGUA?

Lingüisticamente non hai maneira de responder a pregunta de se o galego é un "dialecto" ou unha "lingua", porque, como xa dixeran antes, eses conceptos obedecen a criterios extralingüísticos. Galego e portugués son dúas variedades do latín, e ambas as dúas proceden do galego arcaico, tamen chamado galego-portugués, anque tampouco pode ser o castelán (inexistente por charrinismo) de afirmarmolo

contrario. Para Carlo Tagliavini tratase de dúas variantes neolatinas estritamente afíns.

Mais se lingüisticamente ten pouco senso andarmos a discutir se é "lingua", se é "dialecto", por motivos extralingüísticos, a pesar da situación anormal de Galicia, onde o seu lugar, a pesar disto, creo que si que se pode falar de que o galego é unha **lingua** fronte a española e fronte a portuguesa, sen que con isto se cuestionen as afinidades xenéticas existentes. O falante galego ten clara conciencia de que o que o seu non é o idioma español nen o portugués; independentemente de que por diversos motivos, todos eles non lingüísticos, diga que o seu non é o **galego-verda**, que é unha **trapallada**, un **chapurrado**, que **galego-galego**, **galego-cerrado** e que se fale en tal sitio ou o que emprega tal individuo, etc.,

Boa mostra do moito que contan os factores extralingüísticos no momento de chamarlle a algo lingua ou dialecto tivémola na escola, onde se nos decra que lingua non había na Península máis que unha, a castela ou española, galego e catalán eran dialectos, e o vasco, anque era unha lingua para catro que a falaban, en catro caseríos espallados, era coma se non contase. Esa mesma xente que decra que o catalán era un dialecto, hoxe, por motivos políticos, polo visto, descubriu unha nova lingua románica, a valencia, cando non é mais que unha variante do catalán. Motivos políticos

e o que fan que hoxe os lingüistas rusos digan que o moldavo —falado na República Socialista Soviética de Moldavia, antiga Besarabia rumana, integrada na U.R.S.S. despois da II Guerra Mundial— é unha lingua románica independente do rumano, cando non é senon o mesmo que se fala en Rumania, con pequenas variantes fonéticas, e coa diferenza de que o alfabeto moldavo é cirílico e o rumano e latino. E todos xeitos, habería que saber que pensan os moldavos da súa fala.

Se lingüisticamente non é doado respondermos, dun xeito obxectivo, se algo é **lingua** ou **dialecto**, socialmente si. Cando entre dous grupos de falas hai evidentes diferencias —como é o caso do galego co portugués— un criterio operativo válido e ver cal é a **conciencia** que da súa fala ten a comunidade que a sustenta, no noso caso, a da xente que conservou o galego como medio de expresión. Desde este punto de vista, todos os esforzos literarios, todos os esforzos por normalizarmos e empregarmolo noso idioma a todos os niveis... son boa proba de que a comunidade galega sinte o galego como lingua de seu.

- (1) H. LAUSBERG, **Lingüística Románica**, 2 V., Gredos, Madrid, 1965, pp. 70-71.
- (2) W. J. ENTWISTLE, **Las lenguas de España, castellano, catalán, vasco y galego-portugués**, Ed. Istmo, Madrid, pp. 343-363.
- (3) Outras opinións sobre o galego poden verse en C. GARCIA, **Galego onte, galego hoxe**, Publ. Univ. de Santiago, 1977, pp. 30-35.

don augusto

O CONTRABANDO DE G

*Hai traballo para esta noite. ¿Queres ir?
¿Que e?
Vacas e algun boi. Fainos falla xente e
nos compres moito.
Mira, xa ves como esta o dia. Andiven
¿A onde hai que ir?
Temolas que levar a "X". Pero boxe po
mañan a mañan xa podemos estar aqui.
Mira, non vou poder ir. Pois e moi lon
xa sabes que se algun lle da por envesta
Estou moi canso, non vou poder ir.
Esta e unha conversa entre dous homes
para pasar gando de contrabando a Port*

OS PREPARATIVOS FANSE DESPACIÑO E CON TODO O SEGREDO QUÉ E POSIBEL

Unha noite calquera dun día que non se sabe nun pobo que non se di. Perto está Portugal. Está unha noite que pela, pequenas farrapadas van caíndo pasenfiadamente do ceo, sopla un corisco que tolle. As luces deste lugar vanse apagando unha a unha, xa que a xente deixa os tizons do lume e vaíse a cama. Van cerrando as cantinas unha tras doutra.

Polas ruas ollase un traxinar de homes, algo moi estrano. Todos van sumamente abrigados, envoltos en gorosos abrigos ou chaquetons de coiro. Calzan botas e na cabeza teñen gorras de abrigo. Ninguén se sauda. Non se ve nada. De día notábase que había "luces publicas" en todas as esquinas, pero agora non alumea ningunha.

"Mira o que pasa e que estan todas rotas, senon xa te fixaras mañan, non hai unha sanía e a causa e o contrabando, aquí interesa que non se vexa nada do que pasa. Se alguen anda por

ai, que non se entere de nada do que pasa."

So queda unha taberna aberta. Hai un anaco que chegaron uns portugueses beberon algo e coa mesma sairon, detrás deles marcharon dous homes do pobo e dali a un anaco volven entrar.

"Ben, xa e hora de que nos marchemos deitar, a noite está de carallo e os braseiros estanse acabando", di o dono da tenda.

"Boas noites".
"Boas noites, que descanses ben".

Un a un imonos marchando todos. As despedidas fanas como se non pensasen volver a verse astra a mañan seguinte; mais a realidade non e así.

EN TODOS OS POBOS FRONTEIRIZOS SE FAI CONTRABANDO ANQUE EXISTEN CERTAS ESPECIALIZATIONS.

O contrabando e unha cousa tan antiga como son as fronteiras. Deuse en todos os tempos e entre todas as nacións, o que varia, segundo as épocas son as mercancías pois todo depende da es-

casez, e do precio dos produtos.

Algun pode pensar que o contrabando o hai nunha soa dirección. Esta totalmente equivocado. As mercancías pasan para os dous lados, e astra se pode dar o caso que a mesma mercancia pase para un lado e logo volva para o outro. As dúas veces ilegalmente. Pasaba isto, fai algún tempo coa carne conxelada que o Estado Español importaba da Arxentina que chegaba a Portugal "de contrabando", desconxelabana e voltaba pasar ao noso estado, iso si por outro punto e como "carne fresca". Claro se antes era de primeira vendiana como de terceira, pero aínda así gañaban nos dous lados.

O CONTRABANDO ENTRE GALICIA E PORTUGAL DASE DESDE QUE SE ESTABLECERON AS FRONTEIRAS

Anque o Alén o Miño portugués teña as mesmas características que Galicia, sea Galicia, non quita que se producira desde o establecemento das fronteiras un tránsito de mercancías sen pasar polas aduanas establecidas.

A división de Galicia en dúas partes e a conseguinte implantación de fronteiras, non só po-

líticas, senon tamen económicas, case coincidiu co comenzo da colonización galega.

Namentras que a parte galega que estaba no reino portugués progresaba economicamente chegando a ela toda clase de produtos, moitos deles importados das Indias a actual Galicia era asoballada día tras día por o Reino Castelán. O comercio con América centralizábase en Sevilla. As especias e outros produtos importados aquí xa non chegaban e cando o facían, pola sua abundancia, os precios eran tan altos que malamente se podían pagar.

Ano tras ano a situación galega empeoraba. Os galegos eran cargados día-día con mais trabucos pola Corte Castelán na que non tiñamos representación algunha. Por outra banda os forciros rubían unha e outra vez os foros, e había cada vez menos xente para traballar xa que os mozos galegos eran chamados unha e outra vez a loitar en guerras que non eran suas.

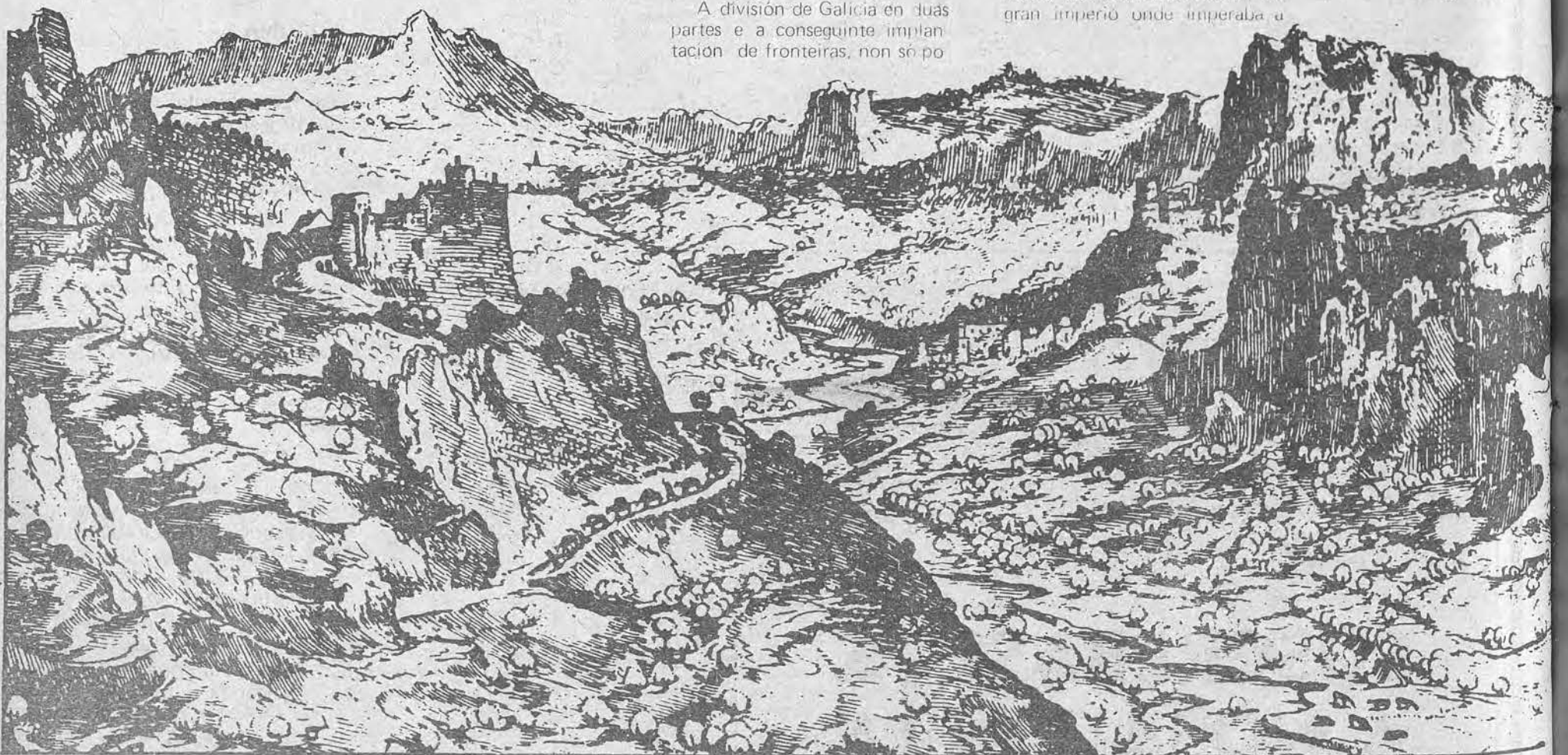
Se o Reino Castelán se ia endeudando cada día mais nas guerras e nos esforzos de soste un gran imperio onde imperaba a

corrupción, querendo comerse todo isto cos trabucos e impostos vamen dos produtos das Indias o Reino Portugués era mellor que o Reino Español na sua política. Os portugueses eran moitos menos, os portugueses eran moitos menos, insistentes comparados cos Casteláns. Todo isto repercutía no pobo e na carestía dos produtos. Así as cousas e paralelamente ao asoballamento do pobo galego foise xerando un intenso comercio ilegal entre Portugal e Galicia.

Primeiro foron as especias e o sal. Logo os produtos de luxo aumentando: zúcras, metais preciosos, café, farínas, bens de vida, peixes, sobrasando eles o bacallao.

Nos tempos recentes sobrasa en, ademais dalgunhos xa notados o contrabando do café, whisky, agora ultimamente de carne e do gando.

(VEN DA PAXINA ANTERIOR)

Carmen Vazquez A. - Colón, 5
 Xilberto Dieguez. - Kiosko-R/ Granxa.
 Antonio Garcia Moure. - Kiosko-Peña Trevinca.
 Xosé Matinez. - Avda. Zamora, 94.
 Carlos Pereira. - Avda. Zamora, 168
 Xulia Rodriguez. - Puente Lodesal, 10.
 Ramón Vazquez. - Marcelo Macias, 25.
 Xosé Luís Docampo. - Baixada Ponte Pelámios.
 Carlos Vazquez. - Avda. Portugal 33
 Ramón Garcia Lopez. - Xesus Soria, 2.
 Xosé Ferreiro Prieto. - Kiosko Normal
 Camila Vazquez Fernandez. - Sta. Teresita.
 Xosé Ramón Padrón Gonzalez. - Rio Sil 42.
 Felisa Lopez. - Avda. Caldas, 9.
 Teresa Iglesias Perez. - Kiosko-Avda. Saez Diez.
 Vitoria Fernandez. - Saez Diez-Auto Industrial.
 Kiosko Xulia. - Paz Novoa, 2.
 Kiosko Manolo. - Rua Pasco.
 Aurelio Fernandez. - Buenos Aires, 157.
 Modesta Gonzalez Perez. - Avda. Buenos Aires, 97.
 Xosé Feixoo. - r/La Lonja.
 Libreria - General Franco 58.
 Xosé Fernandez Cortés. - General Franco, 54.
 Libreria Clemente. - General Franco, 93.
 Manuel Feixoo. - Avda. Buenos Aires, 114.
 Libreria das Airas. - R/ Garcia Barbon, 22. VERIN.
 Dolores Gomez. - R/ José Antonio, 53, RIBADAVIA.
 Libreria Murga. - R/ Cervantes, 2, RIBADAVIA.

**O FERROL E LOCALIDADES
 DISTRIBUIDORA VELO**

Lib. O Neno. - Avda. Ortigueira, AS PONTES
 Jesus M. Tenreiro. - PONTEDEUME
 Lib. Martino. - PONTEDEUME
 Virtudes Sanchez. - PERLIO
 M. Cuevas. - PERLIO
 A. MENDEZ. - PERLIO
 Establecimientos Hermida. - PERLIO
 Antonio Caamaño. - ARES
 Adoración Veiga. - FENE
 Carmen Sierra. - Santa Cecilia,
 Gabriel Anz. - R/ S. Fernando
 Lib. Rivas. - R/ J. Antonio
 Pilar Garcia. - Porta Bazan
 M. Cruz. - R/ San Fernando
 Rosendo Alejandro. - Kiosko Angustias
 Kiosko Dario. - Porta do Parque
 Kiosko La Cubana. - Porta do Dique
 M. Luisa Camodira. - R/ San Francisco
 Carlos Fernández. - R/ Benito Viceto
 Ramon Neira. - Gral. Franco
 Lib. Mariña. - R/ Galiana
 Carmen Ramos R/ Galiana
 Kiosko Varela. - Plaza Amboaxe
 Francisco Platos. -
 Central Libreria. - R/ Dolores
 Lib. El Carmen. - R/ Carmen
 Maribel Neira. - R/ Canalejas
 Lib. DELta. - R/ Coruña
 Lib. Papiro. - R/ Maria
 Kiosko Baleno. - Cantón de Molins
 Basoa. - Plaza de España
 Vda. Alfredo Couce. - Plaza Callao
 Lib. Rio. - R/ do Olvido
 Madrid-Paris. - Avda. Generalismo
 Lib. Saavedra. - R/ Muralla
 Segundo Santolla. - Plaza Canido
 Herminia Lopez. - Penas de Guitin
 Aurora Gavela. - Penas de Guitin
 Residencia S. Social
 Xerardo Vilariño. - Porta Lameira
 Roxelio Brage. - Plaza Callao

Diego Garve. - R/Alonso Lopez
 Ana Morate. - R/ do Sol
 Vda. Paadin. - R/ Pontevedra
 Maria Dolores. - R/ Taxonera
 Vda. de Salas. - Viviendas de Marina
 Felip. Diez. - Avda. Generalismo
 Eladio Pardo. - Avda. Generalismo
 Carmen Otero. - R/ Alcalde Sero.
 Lib. Cheli. - R/ Pintor Bello Piñeiro
 Santiago Ramos. - Avda. Generalismo
 Manuel ARES. - R/ Nova da Coruña
 Anxeles González. - Plaza Ultramar
 Cortizos. Manuel Belardo
 Fernando Prado. - Inferniño
 Wenceslao Iglesias. - R/Sanchez Calviño
 Salvador D. Zapata. - Poligono Caranza
 Estrela Bouza. - Poligono Caranza
 Hospital Xeral. - Poligono Caranza
 Antonio Corral. - Poligono Caranza
 Manuel Alyariño. - Alto do Castaño

**VIGO
 DISTRIBUIDORA VIGUESA**

Libreria Anic. - Rua Valle Inclan
 Sr. Moreno. - Rua Real
 Veloso. - Plaza de America
 Luces de America. - Avda. Castrelos
 Camila Santiago. - Tomas Alonso
 Libreria Lopez. - Bouzas
 K. Flora. - Bouzas
 K. Ceibe. - Avda. Jose Antonio
 K. Puerto. - Montero Rios
 K. Valcarcel. - Puerto de Ria
 Mario Fernandez. - Rua Carral
 T. Coral. - Torrecedeira
 Ramon Lamas
 K. Mabe. - Dr. Carracido (Calvario)
 K. Tomas. - Prof. Venezuela
 Lib. Letras. - Policarpo Sanz
 Xaime Martinez. - Campo de Granada
 Isaura Piñeiro
 Xose Costas. - Calvario
 Francisco Casal. - Av. Florida
 K. Marcial. - Alfonso X el Sabio
 K. Chapela. - Chapela
 K. Sanpaio. - Sanpaio de Navia
 K. Hermo. - R/ Venezuela
 Adela. - Capitan Carrero
 Manuel Castro. - Policarpo Sanz
 Maria Estevez
 Mercameliás. - Avda. Camelias
 Amparo Barreiro. - Gral. Aranda
 K. Alfonso. - Pasco de Alfonso
 Magallanes. - Calvario
 Estco. Maria Perez. - Gral. Aranda
 K. Salgueira. - Grupo Salgueira
 K. Berbes. - Berbes
 K. Sto. Tome. - R/ Pastora
 Elia Sanmartin. - Avda. Camelias
 Mario Morcira. - Avda. Camelias
 K. Samil. - Samil
 Borrajo. - Tomas Alonso
 K. Santa Rita. - Barrio Santa Rita
 Baldomero. - Avda. Florida
 Josefa Dolores. - Tomas Alonso
 K. Fragoso. - Avda. Fragoso
 K. Matama. - Matama (B. Iglesia)
 Sra. Consuelo. - Avda. Castrelos (Perciro)
 K. Zamora. - Avda. Zamora
 Duran. - R/ Pizarro
 Carmen Lopez. - Chorons
 Marina Parada. - Luciano Conde
 Alejo. - Gran Via

Lib. Gonzalez. - Avda. Jose Antonio
 Lib. Pergo. - Calvario
 Lib. Atlas. - Calvario
 K. Mario. - Calvario (Jose Antonio)
 Supermercado. - Trav. de Vigo
 Agustin Requeixo. - Avda. Jose Antonio
 Xosefa Guimerans. - Baixada a Estacion
 Xose Nuñez. - Avda. Jose Antonio
 Enrique Carrera. - R/ Uruguay
 K. Obdulia Estevez. - Alfonso XIII
 Rodrigo. - Jose Antonio
 K. El Bosque. - Avda. Portanet
 Rosa Vazquez. - R/ Uruguay
 Aurea Armesto. - R/ Colon
 K.A.C. - Pasco do Principe
 Alcantara. - Luciano Conde
 Carmen Otero. - Ronda
 Lib. Menendez. - Teis
 A. Gil. - Calvario
 Galerías Park. - Avda. Jose Antonio
 Tomas Alonso. - Tomas Alonso
 Fernandez Costas. - Velazquez Moreno
 Perez Jorge. - Pizarro
 K. Charo. - Garcia Barbon
 Carmen Castro. - Teis
 Lib. Marte. - Sanjurjo Badia
 Alicia. - R/ Paraguay
 K. Suarez. - R/ Paraguay
 K. Celta. - Maria Berdiales
 Luz Mar. - Maria Berdiales
 Hipacio. - R/ Sagunto
 Edelmiro. - Pl. España
 K. Barcelona. - R/ Barcelona
 Xuan Riveiro. - Garcia Borbon
 Al. Graña. - Calvario
 Clopal. - Teis
 Capitan Cortes. - R/ Capitan Cortes
 Teresa Vila. - Alfonso XIII
 Raul Rodriguez. - Coia
 Soage. - Coia
 Proa. - Maria Berdiales
 Freca. Estevez. - Avda. de Galicia
 Gloria Fernandez. - Ecuador
 Apolo. - Trav. Vigo
 SR. Jimenez. - Calvario
 Lib. Castelao. - Jose Antonio
 Sr. Arauxo. - Avda. Castrelos
 Lib. Tiuna. - Lopez Mora
 K. Mariana. - Esquina Gran Via
 Ramona Iglesias. - R/ Real, 18, CANGAS
 Lib. Algora. MOAÑA
 Isabel Martinez. BAIONA
 Saladina de Vernet, A RAMALLOSA
 Lib. Meiga, PORRIÑO
 Imprenta Valverde, PORRIÑO
 Antonio Alvarez, A RAMALLOSA
 Sr. Pintos, PORRIÑO
 Loli Pereira, GONDOMAR
 Lib. Martinez, MOAÑA
 Sr. Villar, REDONDELA
 M. Paz Anta, NIGRAN
 Bar Alvarito, GONDOMAR
 Eugenio Gonzalez, CHAPELA
 K. Pepe, REDONDELA
 Lib. Victoria, CANGAS
 Lib. Vilafer, CANGAS
 K. Nuevo Baiona, BAIONA
 Narciso Estevez, ARBO
 K. Tamuxe, TAMUXE
 Imp. Guardesa, A GUARDIA
 K. Tucho, SALCEDA CASELAS
 K. La Riña, STA. MARIA OIA
**BARCELONA, FRANCISCO
 RAFALES APTAL**
Relacion de Quioscos
 Julia
 Principal
 Teleexpres
 Palau
 U.D.E.
 Tallers
 Hoja del Lunes
 Correo Catalan
 Monjo
 Galiana
 Herrera
 Martos
 Nuevo
 Canaletas
 Latre
 Union
 Miguellañez
 El Noticiero
 Sargadelos

**A PRENSA
 GALEGA
 "CENTENARIA"
 O CONTIDO
 DO NUMERO
 100**

A NOSA TERRA saíra a rua o 28 de marzo, no seu número 100, con cuarenta páxinas que incluíran, amais das seccións habituais do **Guieiro, Carta Entreaberta** ou **En Poleiro Alleo**, colaboracións especiais de,

**Ricardo Carballo Calero
 Bautista Alvarez
 Isaac Diaz Pardo
 Carlos Almuiña
 Xose Ramon Barreiro
 Cipriano Jimenez
 Xose Luis Fontenla
 Acuña Castroviejo
 Miguel Perez Romero
 Adela Figueroa
 Francisco Carballo
 Fernando Gonzalez Laxe
 Xan Carmona
 Domingo Prieto
 Carlos Duran
 Mari Carmen G. Negro
 Anselmo L. Carrera
 Xan Moreno**

Nas nosas páxinas de nacional, **TRIBUNA** sobre a cuestión autonómica con diferentes forzas políticas, reportaxes históricos sobre a represión nas sete vilas no 1936 e encól da infraestrutura sanitaria con que contamos na nosa nación, informe sobre o grupo económico que tivo a media Galicia no peto, o seu persoero central -Pedro Barrie-, a súa evolución, entrevista con Ramon Piñeiro, informacións de Lugo, Sarria, Monforte, a Montana, o Norde, Ferrol, Ortigueira, Carballo, Coruña, Santiago, Muros, O Salnes, Porriño, o Morrazo, Vigo, O Candado, Valdeorras, O Ribeiro... a carón de outros reportaxes e novas de actualidade.

Nas páxinas de Estado habera mesas especiais sobre o panorama en Euskadi, as eleccións nos Países Catalans ou, en España, un ano do alcalde de Madrid. O Mundo cubriase, nesta ocasión, coas entregas de Raul Freire sobre Zimbabue, Europa e a distensión tratarao Gaciño, Regino Dapena comentara o papel da Propaganda e Juanjo Navarro e Llatzer Moix fan o balance da información internacional en 100 números.

**SUSCREBASE A
 A NOSA TERRA**

A NOSA TERRA

MARIA DEL MAR BONET

ACTUACIONES DE MARIA DEL MAR BONET

SANTIAGO, XOVES 27 DE MARZAL, AS 8 E MEDIA, "LA SALLE"
O GROVE, SABADO 29 DE MARZAL, AS 10 E MEDIA "CINE MARINO"

"Si Maria del Mar Bone non fose un ser, seria vento...". Esta é a mellor definición da personalidade dunha artista como o é Maria del Mar, unha mallorquina que no ano 1967 marchou a Catalunya-Principat para realizar unha serie de estudos de cerámica. Ha ser seu irmán quen a introduce nos ambientes musicais de Barcelona e despois entra a formar parte de "Els Stze Jutges". Dous anos máis tarde, a compañía Concentric publica un LP con temas populares das illas que dan unha primeira imaxen musical de Maria del Mar Bonet. Seguido sae a rua o seu LP "Maria del Mar Bonet", onde se recollen unha restrita de cancións populares intercaladas con composicións propias que recollen unha serie de experiencias persoais, con arranxos de Antoni Ros-Marba.

Por outra banda, Maria del Mar vai estar influenciada pola música francesa. E deste xeito, a súa se-

guinte produción é unha sorte de homaxe a Barbara —cantautora da nova promoción francesa— versiónando, con arranxos de Jacques Dejean, o seu famoso "Laigle noir". Nembargante, e posibelmente a cara B daquel singel, onde se incluía "La guila negra", o que constitúe o meirande suceso de Maria del Mar a nivel compositivo e o anticipo do seu segundo LP "No voldría res mes ara" cun contacto moito máis profundo co mundo interior da cantante mallorquina, unhas experiencias expresadas ao máximo no novo álbum, que, grabado en Francia baixo a dirección de Jacques Dejean, fala ben as claras a evolución da cantante mallorquina.

A influencia da música das illas, do seu folklore, amosase dabondo no seu terceiro LP, sobor de todo en temas como "Inici de campana", singel tirado deste álbum.

Escomenzo de campana efimero entre os arbres -portas afora do seran.

Ao mesmo tempo que graba os seus LPs dá recitais en Portugal, concretamente no ano 1974. Tres

anos máis tarde, recorre Polonia, Italia, Iugoslavia e en Barcelona ocupa, durante quince días, o escenario do Teatro Lliure. Graba un disco no que inclúe a canción "Alabar" que dá título ao disco e que se considera como un homaxe a toda a música popular.

Si ti tocas e eu canto sinal que nos entendemos e todo o camiño que andemos sera para ir cara adiante. En Valencia hai muba rúa que ten xeranos e sombras

Despois de presentar o disco en Palma de Mallorca vai suspender os seus recitais en solidariedade coa campaña "Llibertat d'Expressió", motivada pola detención do grupo teatral "Els Joglars".

En abril do ano 78 dá unha semana de recitais no Teatro la Gaité de Paris e en xulio participa nas "Semanas Catalanas" de Berlín.

No verao participa en Fonteblanche como representante dos Paisos Catalans nun festival de folklore.

Ao ano seguinte graba o seu disco "Saba de terror", con arranxos e dirección musical de Lautaro Rosas.

Inclúe unha das cancións máis antigas "El cant de la Sibila"

O dia do Xuicio verase quen prestou servicio. A terra vai guindar suor e tremara de grande pavor, montes e chairas vanse igoalar...

No 1979 acomete unha experiencia conxuntamente co cantante Pi de la Serra e os músicos Pipo Ruedari, Santi Arisa, Gabriel Rosales, Albert Moraleda, Aureli Vila e Manuel Camp, artellando un espectáculo que se celebra no Teatro Romea de Barcelona durante o mes de xunio, a base de cancións de moitos diversos estilos. Deste espectáculo grabase un disco en estudio que sale a venda. Polo de agora, a última produción de Maria del Mar Bonet é "Maria del Mar Bonet a l'Olympia", grabado en Paris a raíz dunha serie de recitais adicados a nova canción catalana. O disco recolle unha boa parte da actuación no Olympia, incluíndo as composicións e toda unha serie de vellos temas, especialmente populares nas illas.

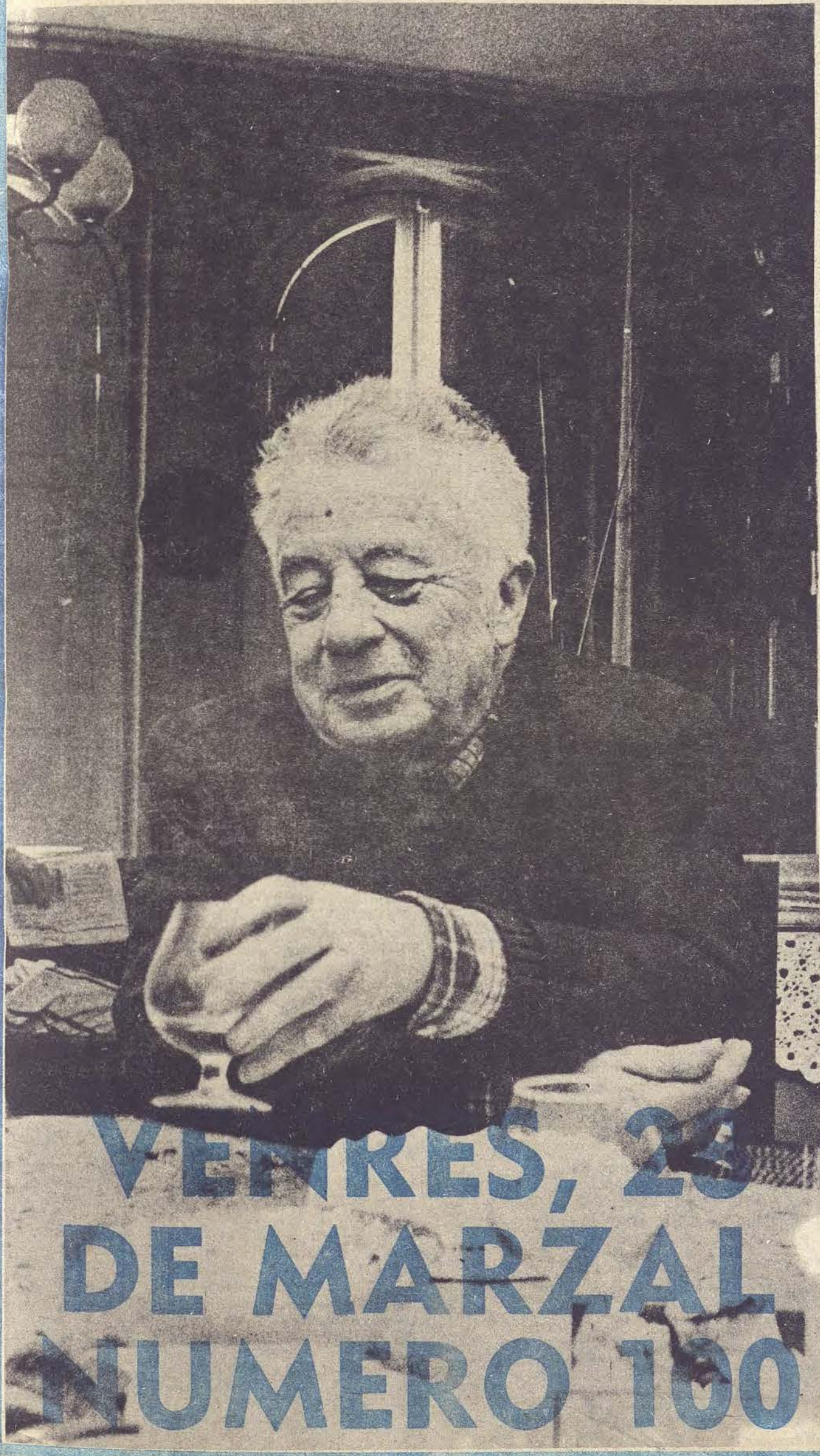
Cando se agarda que todo o mundo se afunda, para volvelo edificar, faise longo, faise longo agardar...

COLABORE COA PRENSA GALEGA

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

DO CERO AO CEN

No numero cero, alo polo nadal do 1977, a redaccion de A NOSA TERRA agoiraba decir que iamos traballar no sentido dunha informacion critica, rigurosa e galega, convencidos de que a iniciativa de contarmos con medios de comunicacion propios era enfrentar unha necesidade. E o devandito asumimolo de lei, por riba de atrancos de infraestrutura -como forono o feito de ter que cambiar sucesivas veces de impresora ou mesmo de distribuidora-, medios economicos e de personal minguados e un certo boicot institucional -inda agardamos as credenciais do Excmo. Gobernador Civil da Coruña para "facer informacion en sitios publicos", fomos denunciados xudicialmente polo daquela delegado de Cultura en Pontevedra e boxe membro da Xunta de Galicia, señor Crespo Alfaya... sen que faltara un silencio oportuno sobre o labor de A NOSA TERRA. Pero cada semana fomos mantendo os obxetivos de procurar o coñecemento do noso pais, recoller o que de conflictivo ou aportador tivo o movemento social e politico, nomeadamente o que, como a mesma liña editorial do semanario, se nortea por presupostos nacionalistas, e so erguer secretos especulativos, temas mombabeis ou persoeiros influentes, sempre na base do interes popular, a illa de Cortegada, a base de Friol, a queima dos montes, Franqueira "o rei do Galineiro", ELNOSA xa matou, as eleccions, Ascon, Corfi, Censa Cengal ou a Alumina, Wolfran do Banco Central, a Emigracion nas Plataformas, Monforte, tan criminal e quen manda como quen mata... Estivemos atentos, asemade, as cronicas das naciones do Estado e do mundo e a entrevistar puntualmente a aqueles que representan proxectos, sectores sociais ou feitos de coxuntura asi como a ir proporcionando, nas pequenas seccions, novas culturais ou da nosa intra-historia, como ben dixo Hortas Vilanova, e artigos practicos sobre das leis, o agro, a saude. Aledamonos, tamen, de comprobar que os espacios reservados para que calqueira lector se expresara nun medio de comunicacion de masas -Cartas e Da Terra Asoballada- ateigaronse da fala popular, denuncias, escritos de interes por a nosa sociedade. Por iso, inda sendo consentes dos nosos moitos erros, alguns tecnicos outros de plantexamento informativo ou de pouco contraste, coidamos poder decir que, entre todos, conseguimos dar un paso adiante na informacion galega e chegamos, boxe, ao numero 100 co aval de todos os suscritores e lectores -muitos na emigracion- que sentiron connosco a necesidade dunha prensa galega e apoiaron. A todos, moitas grazias.

OS PUNTOS DE VENDA DE A NOSA TERRA

DISTRIBUCION "A NOSA TERRA"

Biblioteca Renfe.—OURENSE
 Librería Ronsel. OURENSE
 Lib. dos Airas.— Garcia Barban, 22. VERIN
 Dolores Gomez.— J. Antonio, 53 RIVADAVIA
 Lib. Murga.— R/Cervantes, 2, A RUA
 Biblioteca Renfe.— VILAGARCIA de Arousa
 M. Anxelos Calviño.— J. Antonio, CARBALLÑO
 M. Carmen Seara.— R/Vilanova, 32, ALLARIZ
 Odilio Fernandez.— Kiosko, 1, CELANOVA
 Antón Yañez.— R/ Escuderas, RAMIRANS
 Lib. Galaica.— Avda. Ourense, XINZO DE LIMIA
 CARETELLE
 Ramen Moldes Nuñez.— Bar Suave, BARCO
 Lib. Victor Jara.— Menendez Valdes, SALAMANCA
 Biblioteca Renfe.— CORUÑA
 Biblioteca Renfe.— O FERROL
 Biblioteca Renfe.— LUGO
 Aeroporto, SANTIAGO
 Biblioteca Renfe, SANTIAGO

VENEZUELA
 BILBAO

A CORUÑA.

DISTRIBUIDORA SCEL.

Blasco Prado, Francisco.— Juan Florez, 89.
 Borreras Rodriguez, M. Luisa.— Riego de Agua, 2.
 Cuberto Leiros Hortensia.— Vereda do Polvorin.
 Lacorte Cordón, Xan.— Fuente de S. Andres.
 Lodeiro Rodriguez, Manuel.— Plaza de Ourense.
 Patiño Iglesias, M. Angeles.— Fuente de Sra. Catalina.
 Prego Cornes, Carmen.— Gral. Sanjurjo, 49.
 Salgado Fornes, Amadeo.— Avda. de la Marina.
 Rey Fernandez, Xosé.— Estación de Autobuses.
 Bascoy Mantiñan, Luz.— Poligono Elviña.
 Bello Estevez, Xosefa.— San Isidro, 26.
 Bello Quintans, Ana.— C/ de la Torre.
 Calvete Duran, Margarita.— As Flores- Pol. Elviña.
 Diez Alvarez, Emilia.— Sardiñeira, 6.
 Dopico Saleta, M. Soledad.— Aeroporto -Alvedro.
 Fernandez Becare, Carmen.— C. Comercial Os Castros.
 Caridad Perez, José A.— Os Castros.
 Gayoso Rodriguez, Xesus.— Mariana Pineda, 11.
 Lema Estevez, Xan.— Pla y Cancea, 9.
 Loureda Vazquez, Pilar.— Castiñeiras.
 Manteiga Manteiga, Carmen.— Galera 10-11.
 Novoa Diaz, Severino.— Gral. Sanjurjo, 210.
 Pinto Villasante, Enrique.— Plaza de Galicia.
 Kiosko Pura Naveira.— BETANZOS.
 Kiosko Xosé Ingancio Lago.— MUIROS.
 Librería Saez.— NOIA.
 Librería Blanco.— NOIA.
 Kiosko Carlin-Vda. de Cobas.— CEE.
 Librería Sels.— SANTIAGO.
 Kiosko P. Espasandin.— CAMARIÑAS.
 Librería Tapia.— VIMIANZO.
 Kiosko Recaman.— CEE.
 Librería Varela.— AS REVOLTAS.
 Kiosko Bretos.— BETANZOS.
 Librería Coiradas.— CORCUBION.
 Librería Velasco.— BETANZOS.
 Librería Brial.— PERILLO.
 Librería Vda. de Pena.— SADA.
 Librería Dolores Ribeiro.— SADA.
 Librería I. Miguel.— SADA.
 Librería Xacobas.— CARBALLO.
 Librería H. G. Varela.— CARBALLO.
 Librería Veiga.— CARBALLO.
 Librería G. Castro.— CARBALLO.
 Librería E. Castro.— CARBALLO.
 Librería Teldy.— CARBALLO.
 Librería Iglesias.— CARBALLO.
 Librería Blanco.— CARRAL.
 Librería Lista.— CERCEDA.
 Librería As Cruces.— PERILLO.
 Librería Gallardo.— MUIROS.
 Librería Patronato.— FISTERRE.
 Librería Peregrina.— SADA.
 Librería Batan.— BETANZOS.
 Librería Martiño.— PONTEDEUME.
 Librería Aeropoto.— ALVEDRO.
 Librería Miguens.— MALPICA.
 Librería Concepción Pardo.— TEIXEIRO.
 Librería Artigas.— BAILO.

SANTIAGO PRENSA NACIONAL

Eminar.— Rua de S. Pedro
 Estación de Autobuses
 S. Pedro.— Rua de S. Pedro
 Elida Nogueira.— Rua de S. Pedro
 Antonio Barreiro.— Porta do Camiño
 Alderiz.— Virxen da Cerca
 Hipolito Garcia.— S. Roque
 Carmen Garcia.— Argalia de Arriba
 Librería Maio.— Argalia de Abaixo
 Papelería Cervantes.— Plaza de Cervantes
 F. Rios.— Plaza de Cervantes
 Estanco Cervantes.— Plaza de Cervantes
 Enrique Neira.— 5 calles
 Gonzalo Toja.— Rua Nova
 M. Pilar Garabal.— Huerfanas.
 Kiosko Toural.— Toural
 Librería Toural.— Toural
 Xavier Auro.— Rua do Franco
 Librería Gali.— Rua do Villar
 Librería Galiza.— Ru do Pilar
 Librería Maiso.— Rua do Pilar
 Librería Fonseca.— Rua do Castro
 Librería MUndo.— Rua Castro
 Manuel Bermudez.— Plaza de Vigo
 Librería Cesuna.— Plaza de Vigo
 Librería Santiago.— Rua Nova
 Revistas Apostol Santiago.— Plaza Roxa
 Librería Couto.— Rep. do Salvador
 Librería Pepe Ramon.— Rep. do Salvador
 Lib. Xoven.— Santiago de Chile
 Lib. Otero.— Fray Rosendo Salvado
 Kiosko Cervera.— Fray Rosendo Salvado
 Lib. Hucha.— S. Pedro Mezonzo
 Aurora Penin.— Galeria O Zoco
 A. Castiñeiras.— Conxo
 Isolina Rodriguez.— Ponte Pedriña
 Alfredo Roman.— Gral. Pardiñas
 Policlínico
 Centro Medico
 Hospital
 Ramon Castiñeiras.— R/ Rosa
 Periódicos Alusca.— Horreo
 Estanco Viacambre.— Horreo
 Kiosko Horreo.— Horreo
 Berta Alvite.— Carrtera
 Papelería Sande.— Carrtera
 Jesusa Carracedo C.— Guadalupe
 Kiosko Peluca.— San Lazaro
 Drogueria Sara.— Quiroga Palacios
 Librería Rial.— Costenilla do Monte
 Kiosko Kamel.— Cruceiro Galo
 J. Tarelo.— Vista Alegre
 Sebastián Carreira.— Poligono Vista Alegre
 Lib. Rial.— Costenilla do Monte
 Sanatorio Esperanza
 Viñas.— Avenida de Salamanca
 Lib. Condal.— Patoriza
 Tucho.— Cruceiro Coruña

MIÑO.— Manuel Dopico
 LALIN.— Lib. Dalvi
 LALIN.— Lib. Alvarellos
 LALIN.— Antonio Reboredo
 ORDES.— Francisco Vilar
 ORDES.— Basquños, 2
 CUNTIS.— Establecimientos Pardal
 CRUCES.— Lib. J.L.
 SANTA COMBA.— Ferreteria Casa Chico
 BEMBIBRE.— Lib. Pombo
 MUIROS.— Lib. Gallardo
 MUIROS.— Lib. Villar
 MEIXANFRIO.— Prensa Nacional
 URDILDE.— Juan Lopez
 NOIA.— M. Gonzalez (kiosko Alameda)
 NOIA.— Inocenta Coraño
 NOIA.— Juanatei
 NOIA.— Manolita Villaverde
 NOIA.— Imprenta Blanco
 SERRA DE OUTES.— Antelo Rei
 SERRA DE OUTES.— Grupo Escolar
 SERRA DE OUTES.— Estanco Coriña
 PORTO do SON.— Sofia Lestán
 RIVEIRA.— Pura Martinez
 RIVEIRA.— Lib. Mendez
 RIVEIRA.— Lib. Mirás
 RIVEIRA.— Lib. Saming
 RIVEIRA.— Lib. Mariño

RIVEIRA.— Milagros Perez
 RIVEIRA.— Kiosko Silva
 AGUIÑO.— Roque Perez
 PALMEIRA.— M. Te Paisal
 POBOA do CARAMIÑAL.— M. Arias
 POBOA do Caramiñal.— Encarnacion Iglesias
 POBOA do Caramiñal.— Lib. Coli
 POBOA do Caramiñal.— Kiosko Castillo
 ESCARABOTE.— Manuela Perez
 BOIRO.— Lib. Garcia
 BOIRO.— Manuel Gago
 BOIRO.— Lib. El Cisne
 CABO DE CRUZ.— Milagros Lestán
 TARAGOÑA.— Anxel Ces
 RIANXO.— Casa Candido
 RIANXO.— Xesus Gonzalez
 PADRON.— Teresa Rei (kiosko Espolón)
 PADRON.— Casa Varela
 PADRON.— Lib. Pensamentos
 CALO.— Casa Braulio
 CACHEIRA.— Casa Calviño
 MILLADOIRO.— Palmira Couselo
 MELIDE.— Ricardo Parrado
 MELIDE.— Lib. Penin
 BANDEIRA.— Kiosko Bandeira
 SILLEDA.— Alfredo Ramos
 ARZUA.— Manuel Coscon
 ARZUA.— Anuncia Coscon
 A ESTRADA.— Lib. El Pilar
 A ESTRADA.— Lib. Faro
 A ESTRADA.— Lib. Cervantes
 A ESTRADA.— Lib. Dasilva
 A ESTRADA.— Lib. Lar Artista

Provincia de LUGO LIBRERIA SOUTO

Lib. Garcia Hermida.— Plz. Castillo, 5, VILLALBA
 Lib. Alvite.— Plz. España, 4, MONDOÑEDO
 Slavador Rodriguez.— S. Roque, 1, RIBADEO
 Comercial Bahia.— Carr. Xeral, 1, FOZ
 Lib. Galicia.— Alcalde Maañón, 36, FOZ
 Kiosko Alicia.— Carr. Xeral, BURELA
 Lib. Rosas.— Carr. do Porto, BURELA
 Lib. Rio Aba.— Villastrofe, 7, BURELA
 Lib. Minerva.— Aduana s/n, SAN CIPRIAN
 Kiosko Reisor.— SAN CIPRIAN
 Eugenio L. Carrozo.— Carretera Xeral, SARRIA
 Carlos Lopez Rodriguez.— SARRIA
 Lib. Cervantes.— R/ Calvo Sotelo, 66, SARRIA
 Lib. Landro.— R/ J. Antonio, 45, VIVEIRO
 Lib. Neira.— P. Diaz, 43, VIVEIRO
 Lib. Paxina.— R/ Rosalia de Castro, VIVEIRO
 Kiosko Fontenova.— VIVEIRO
 Kiosko Margaria.— Plz. Santa Ana, CHANTADA
 Lib. Lobar.— Plz. Santa Ana, CHANTADA
 Lib. Central.— CHANTADA
 Kiosko Manuel Pena.— CHANTADA
 Establecimientos Mapa.— R/ Cardenal, 19, MONFORTE
 Lib. Valado.— R/ Cardenal, 27, MONFORTE
 Lib. Xistral.— MONFORTE
 Kiosko Lino.— Arco Lorenzo
 Kiosko Milagrosa.—
 Lib. Varela.— Avda. 18 de Julio,
 Lib. Hortas.— R/ Ronda
 Lib. Laura.— R/ Ronda
 Lib. Souto.— R/ Ronda
 Kiosko Campo Castillo.
 Lib. E. A.
 Lib. Cabado.— Genralismo Franco
 K. S. Marcos (L. Virtudes).— Plz. S. Domingo
 Lib. Garde.— Carretera da Coruña
 Kiosko G. Morato.— Plz. Aviles
 Kiosko Celia.— R/ Armaña

OURENSE DISTRIBUIDORA Vda. de LISARDO

Xulio Perez.— Kiosko-Avda. Da Coruña
 Manuel Nogueira G. Kiosko Posio, Gra. Franco
 Xosé Novoa Garcia.— Vilar, 36
 Cecilia Rodriguez.— Plaza Maior
 A Vinda.— Lamas Carvajal, 46
 Anibal Gonzalez.— Habana, 65
 Dolores Cachaldora.— Santo Domingo, 46
 Delia L. Outciriño.— Juan de Austria, 7
 Mnauel Lopez Neida.— Kiosko Alameda
 Xosé A. Garcia.— Baixada Plz. Abastos
 Manuel Vazquez P.— Lib. Pato, Dr. Fleming, 35
 Xosé Perez Veiras.— Kiosko Bomberos, Avda. B. Aires

(PASA A PAXINA SEGUINTE)

ANDO DESDE PORTUGAL

...a mil pesetas. A ver se bodes vir que
 ando desde a mañan e estou cansado.
 ...dianos saído bastante cedo, así que
 ...mais os bois non che me gustan nada,
 ...eles e o encargado de contratar xente
 ...outro un dos posibeis peons.

**NOS POBOS FRONTEIRIZOS
 TODO O MUNDO FAI INTER-
 CAMBIO, RAPACES E HOMES,
 DUN LADO E DO OUTRO.**

Passar mercancías dun lado ao outro da fronteira a xente que non é "da raia" parecella un delito e unha operación moi difícil de levar a termo. A cousa non é así. O intercambio de mercancías dun lado ao outro da "raia" está institucionalizado. Ninguén o ten por delito nen por cousa que non se pode facer. Os rapaces, xa desde pequenos están afeitos a ir por mercancías a Portugal e os portugueses a Galicia. A cousa é tan fácil como ir aquí dun pobo a outro, só que hai que ir andando, en vesta ou en carro, na zona en que o Miño fai a fronteira en barca.

Nas aldeas da "raia" van sempre a Portugal por pan, manteiga para as terras, bacallao, café, tabaco e astra por mistos. As compras no outro lado da fronteira realízanse o mesmo que no lado desta, se algunha cousa non se colla en Portugal, ou saí máis barato, váise alá por ela.

O mesmo fan os portugueses, neste lado, veñen comprar todo o que eles saí máis económico. Case curioso resulta que a xente galega vinda comprar bacallao a Portugal e os portugueses veñan comprar aquí. Isto é de feito a que o bacallao portugués é moito mellor que o daqui, e moito máis caro, por iso os daqui van compralo en Galicia, polo que os portugueses pasan compralo a este lado da fronteira a súa escasa capacidade económica.

WHISKY, CAFÉ E TABACO

Para se pasar para un lado a outro cunha pouca mercancia e cousa de nenos, e nunca mellor que a que os rapaces realizan moitas veces esta operación, pa-

...sar contrabando a unha escala meirande xa é máis perigoso, non secadra o pasalo en si, ande estea bastante perseguido, senen o introducir o produto no mercado.

Todos sabemos o que pasa cos camiões de tabaco, co Whisky ou co café, aínda moito máis difícil de esconder por o olor que desprende, o que facía era envolvelo en bolsas que tiveran allo, para que non cheirase.

Hoxe o contrabando de café decreceu considrabelmente ao quedar Portugal sen as súas colonias e aumentar o prezo, sendo equiparábel ao que rixe aquí.

En canto ao contrabando de Whisky podese decir que xa non se realiza, debido a que moitas veces se era água o que viña embotellado.

O do tabaco, en vez de realizarse por terra, cousa que a grande escala e case imposible de facer, pasase case todo polo mar en barcos que descargan en calquera punto da costa galega.

**LEVAR GANDO CAMPO A
 TRAVES MAIS DE VINTE
 KILOMETROS**

Houbo un tempo, cando as Guerras Coloniais portuguesas, en que foi moi importante, polos divididos que deixaba, o paso ilegal de mozos de Portugal para Galicia. Houbo xente que usando a picaresca, decíndolles que os deixaban en Francia descargábanos en calquera punto da nosa nación. Segunda as xentes neste traballo "distinguíuse o Sr. Bispo, que case tiña carta libre para transitar con estes "os capados".

...tugues "X" Todo saíu ben, agora voltar a pe astra o trabo.
 Cando se chega xa pasa das nove da mañá.

**O CONTRABANDO FANNO
 BANDAS ORGANIZADAS
 EN TODO O LONGO DA
 DA FRONTEIRA E NAS QUE
 SE CADRA ESTA METIDO
 ALGUN GUARDIA CIVIL.**

Passar a fronteira co gando é

Se antes, os camiões de vacas viñan astra perto da fronteira e voltaban cargados de homes. Hoxe veñen cargados de vacas velhas, de burros e algunhas veces voltanse cargados de becerros. Agora, dado o "stock" que existe en Galicia deste gando case non pasan ninguns.

Fai poucos días chegou a este pobo un camiión, viña dunha feira calquera cargado de vacas velhas e algun boi. Chegou pola noite descargando o gando nunhas cortes. Hoxe levan tres días xa encerrados. Agora, ás doce e media da noite van escomezaren o camiño para Portugal.

Os homes van chegando un a un. Hai tamen rapaces de menos de catorce anos. Todos parecen coñecer ben o seu traballo. Atan os bois con tres cordas, a primeira e a do narigón, despois unha a cada corna.

As vacas van saindo diante, todo en completo silencio. Unhas por un lado outras por outro vannas guiando. Atras os que conducen os bois. Un deles parece querer investir e hai que estremar as precaucións.

Ao principio séguese unhas corredeiras pero logo abandonan todo camiño e xa se vai polo monte. Faltan máis de vinte kilómetros para chegar ao lugar de entrada. A xente case se talle co frío e hai que atravesar lamas, rubir e baixar cotos.

Agora pasase a fronteira. Seguese polo medio do monte e antes de que empece o mencer o gando xa está na corte do pobo por-

...gun dos "compradores" debelle en Portugal mais do millón de pesetas.

O contrabando de vacas velhas e bois, en vez de ser un gravamen para a economía galega, podese afirmar, que é bon. Non é así o de que pasen becerros de ala para aquí, fai tempo que pasaron tal cantidade de becerros que saturaron o mercado galego producíndose unha baixa da que aínda non se repuxo, xa que as graxas, moitas delas implicadas neste negocio, aínda están cebando becerros portugueses.

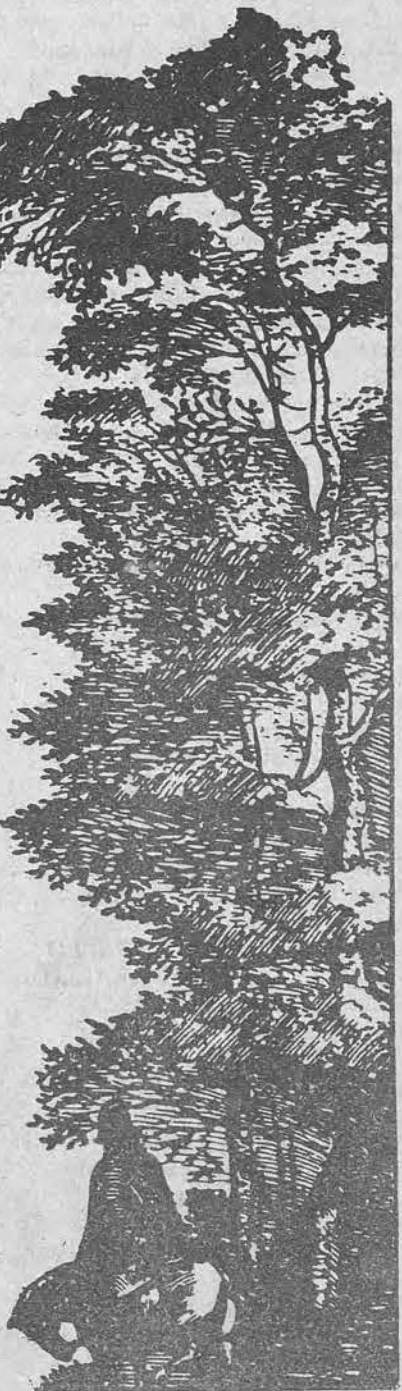
ALFONSO EYRE

fácil. Os guardias non poden estar en todos os lados. Anque din que recorren constantemente a "raia", por un lado e polo outro, A NOSA TERRA pudo pasar seis veces e nunca tivo problemas de ningunha clase, nen de día nen de noite.

Hai que afirmar que estas bandas teñen comprado a alguns dos guardias que son os que lles informan por onde an de pasar e a que hora, para que non teñan problemas. Por cada cabeza de gando que pasase, estes guardias levarían un tanto.

O máis difícil é chegar co gando astra o pobo fronteirizo que a cando poden coller a un. Para isto fai falla unha guía espe-

...cida por un veterinario. Con este documento podese ir tranquilo, faise constar que esta vaca é de tal señor e estoutra daquel. Se foran preguntar os supostos donos confirmaríano. "Algunha burra paría este ano máis de cincuenta burros", dinos un home "Agora a cousa está un pouco mais difícil xa che piden a guía secadra a corenta kilómetros da fronteira, por outra banda os portugueses crearon agora unha brigada especial en Chaves, que leva collido a mais ela soa que a Guardia Civil e os Guardias fronteirizos xuntos", dinos outro comunicante. Pero non todo é negocio, a alg-

POLO USO IRRENUNCIABEL DO NOSO IDIOMA

RESPOSTA DA ASOCIACION SOCIO-PEDAGOXICA GALEGA A CONSELLERIA DE CULTURA DA XUNTA

A Asociación Socio-Pedagóxica Galega vese no obriga de contestar ao comunicado emitido o 29 de febreiro pola Consellería de Cultura da Xunta, para precisar unha serie de valoracións que se fan nela.

1. Decir que "es absolutamente falso que se hayan incoado expediente de disciplinarios..." o querer ocultar a realidade. De sobra sabe a Consellería que nestes momentos hai varios ensinantes denunciados e todo elo en base ao Decreto de Bilingüismo que é para o que realmente vale: reprimir o desenrolo do ensino en galego. E ten que saber esa Consellería que esas denuncias tenas ali e que se non se atreven a expedientar é porque elo sería mostrar pragmaticamente o verdadeiro valor do Decreto. Non tomando medidas públicas e mostándose como mártires incomprendidos inda tentan enganar aos inxenuos porque aos outros xa perderían as esperanzas. Pero si, se tomaron medidas, retirada dos alumnos polos pais baixo orientación política-institucional, bulos, difamacións contra o mestre, actitude intimidadora polo representante da inspección, postura demagóxica do representante da Comisión Mixta, etc.

A Asociación Socio-Pedagóxica Galega non lle importa o máis mínimo que, a xuízo da Consellería e dos que redactaron a nota poda ser posta en dúbida a súa responsabilidade. Até hoxe a AS-PG cumpriu fielmente os obxectivos marcados nos seus estatutos e un deles é loitar pola normalización da lingua galega. Evidentemente calquer entidade que se opoña a elo —e nos afirmamos que o Decreto de bilingüismo, a Comisión Mixta e a Consellería se opoñen— van ter que enfrentarse necesariamente con nos e recibir as nosas críticas. Xa sabemos que para merecer por parte da Consellería o paternalista calificativo de responsábel teríamos que dicirle amén, amén, amén, que ben o fai, pero sentíndoo moito non podemos loubar a política lingüística represiva e asimilista. Se non lle gusta a crítica dedíquense a outra cousa e non a amolar aos galegos.

2.- Para decir que se produxeron casos aislados conflictivos xa hai que ser maniqueos, por varias razóns:

a) Non se producirían tales conflitos se non houberse unha caza de profesores que dan as clases en galego, en base ao Decreto de bilingüismo que na práctica inviabiliza o ensino en galego.

b) É tendencioso falar de "casos aislados conflictivos" cando en Galicia hai un conflito lingüístico xeralizado mentras persista a imposición do español como lingua propia e o galego siga sendo, extranxeiro na súa Terra. Situación que o Decreto de bilingüismo ven a certificar, oficializar e legalizar.

c) Queren reducir este conflito a unha mera disputa entre uns galegos e outros galegos, pais de alumnos e profesores, polo uso do noso idioma. Cando moitos pais son instrumentalizados polo cacique de turno, inspeccións, directivos das APAS, etc.

d) Hai un intento claro, na nota, de botarlle a culpa do conflito aos profesores que imparten as súas clases en galego acusándoos de comportamentos bruscos. Por favor, xa está ben de intentar desviar a cuestión. A pacificación só se producirá cando o galego recobre o "status" que lle corresponde, o de ser a lingua normal dos galegos para todos os usos e funcións, e decir, a de ser o noso idioma oficial.

Foto XURXO FERNANDEZ

Esa é a única maneira de eliminar o conflito e solo, deberían saber os señores "especialistas colaboradores" da Comisión Mixta.

e) Xa o día o Decreto "la riqueza de las distintas modalidades lingüísticas de España como un patrimonio cultural que ha de ser objeto de especial respecto y protección" estableciendo así un "criterio superador de cualquier controversia, mediante el cual la proclamación del castellano como Lengua española oficial..." e volveo a repetir a nota da Consellería que nos ofrece ademais a colaboración dos "especialistas" da Comisión Mixta para superar a "controversia". Chamarlle "controversia" ao conflito lingüístico que vivimos en Galicia é un eufemismo e unha sutiliza. As cousas hai que afrontalas tal como son e chamarlle polo seu nome.

3.- O artigo 3 do Decreto entre outras cousas di: "...la enseñanza se base en la lengua materna castellana o galega de los alumnos..." Partir do concepto de lingua materna e xa basarse nun plantexamento falso, e un concepto válido nunha sociedade de lingua normalizada porque nela lingua materna e lingua social coinciden. Pero nunha sociedade diglosica como é a galega lingua materna e lingua social non coinciden. Basarse na lingua materna suporía pensar que un rapaz durante os anos que dura o proceso de adquisición da linguaxe fala só cos seus pais, o cal levaríanos a que ese rapaz non podería saír da casa porque nos momentos en que falase cos amigos, veciños, etc, aprendería a lingua deles e se esta non coincide coa da casa ¿en cal estaría establecido? ¿en cal tería competencia?

Por outra banda, o concepto de lingua materna é unha individualización do problema. E a lingua é feito social e polo tanto un problema de toda a sociedade galega que non se arranza atomizando, facendo "ghetos". Convertir un centro en monolingüe galego non é mais que o intento de aillar aos alumnos asimilados ao español ou que os seus pais queren que se asimilen, e poñerlle a vacuna española ou deixalos por desautizados.

A solución social, real e a normalización e esta leva consigo que todo o ensino en Galicia se deseprole en galego, para iso e por iso temos a nosa lingua propia.

4.- A Consellería chamalle "información" a toda a serie de informes, actas, autorizacións, estudos socio-lingüísticos, etc, "para poder desenvolver programas en lingua galega".

según lle chama o Decreto ao que é ensino en galego. Esta deformación semántica, cambiando os nomes reais por outros, mesmos, ten a función de ocultar o alcance real do Decreto e pretende enganar a opinión pública. Este uso da lingua está presente tanto no mesmo Decreto como na nota da Consellería. Observemos, na columna da esquerda poñemos os autenismos do Decreto e da Consellería e no da dereita o conxunto semántico que se axusta a realidade.

Decreto/Nota Consellería Valor semántico real

bilingüismo	diglosia
controversia superadora	conflito lingüístico
seriedade	política oficial
responsabilidade	decirle amén
falta de credibilidade	rando se lle critica
proceso pacífica introdución	asimilación aceptada
comportamientos bruscos	coerencia
serie de informes	trabaxos imfranqueables
información	autorización obrigatoria do claustro, APA, Comisión Mixta,
Recuperación	asimilación
colaborar coa Consellería	factor política lingüística da UCD
comprensibles discrepancias	dereito a crítica
apoyo razonable	rexeitamento total
desconocimento	crítica científica

5. Decir que o Decreto é un paso importante para a recuperación da lingua galega e outro chiste. Para que o idioma recupere o seu "estatus" é preciso que cese a colonización lingüística, a imposición que fixo que o perdese. Neste caso o Español ten que deixar de usurpar ambitos de uso ao galego.

6.- Os señores especialistas, técnicos e certas persoas acederon a colaborar coa Comisión Mixta e Consellería, queren pasar por apolíticos pero a eles decimoslles que o tempo dos inxenuos xa pasou. Non hai persoas apolíticas. O feito de apoiar o Decreto de bilingüismo é estar facendo a política lingüística da UCD. E se algun fai instrumentación política da nosa lingua e o goberno e os seus representantes Xunta, Consellería, Comisión Mixta que queren regularnos o uso do noso idioma negándonos o dereito a usalo libremente. O uso do noso idioma é irrenunciábel e por iso pedimos a derogación do Decreto de bilingüismo.

Decir que a súa derogación deixaría sen traballo a unha serie de licenciados e outra falacia. Para ter profesorado de lingua galega non é preciso ningún Decreto de bilingüismo, so hai que crear catedras, dotalas e crear tamén máis centros. Somos partidarios de que o galego se de tamén como asignatura de lingua, pero de ningunha maneira estamos dispostos a consentir que sexa a única maneira. Os que levamos xa tempo intentando a galeguización do ensino imos a seguir facendoo, inda que estemos na ilegalidade. E seguiremos loitando pola normalización da nosa lingua.

ASOCIACION SOCIO-PEDAGOXICA GALEGA

mostra de outono

Abelenda
X.M. Acuña
Alexandro
Rafael Alonso
Abreu Bastos
Baltar
Blanco Casal
Elvira Blanco
Buciños
M. Busto
Caballero
Camaño Xestido
M. Jesus P. Carballo
Victor Casas
Jorge Castiño
Jose Ramon
Castro Couso
Xose Cid
Colmeiro

Comesaña Cobelo
Ramon Conde
Victor Corral
Alfonso Costa
Felipe Criado
A. Datas
Diaz Fuentes
Deside R.
Diaz Pardo
Eiravella
Perfecto Estevez
Suso Fernandez
Elena Gago
Xurxo Fernandez
Alfonso Gallego
García Rivas
Armando Guerra
Amando Gonzalez
Gonzalez Pascual

Huete
Anselmo Lamela
Laxeiro
Lodeiro
Lugris Vadillo
Blas Loures
Mantecon
Ana Martinez Pasarín
Xaquín Marín
Xulio Maside
M. R. Moldes
Xusto Moreda
B. Moreiras
Monroy
Morquecho
Xoan Oliveira
Enrique Ortiz
Pacios
Anton Patiño

Reimundo Patiño
Xose Luis Penado
Aurichu Pereira
Pesqueira
Xoan Piñeiro
C. Pol
Prego
Antonio Quesada
Silverio Rivas
Rivas Briones
Manolo Ruibal
Miguel Saco
Felipe Senen
Anton Sobral
X. Sobreira
C. Sobreira
Alfonso Sucasas
Manuel Torres
Rafael Ubeda

Vidal Souto
Vilanova
Fiz Valcarcel
Xesus Vazquez
Xuxo Vazquez
Vazquez Dieguez
Benito M. Vazquez
Vidal Abuscal
Yebrá

EN
PONTEVEDRA
INSTITUTO
FEMENINO

ESPAÑA

POLITICOS DE VIAXE

X.L.GARCIA LABANDEIRA

No pasado fin de semana e principios da presente a política española, das mans dos seus representantes, saíuse dos lugares que lle son habituais, e tanto o presidente do goberno e os seus ministros principais, como os seus máis importantes líderes da oposición, desplazáronse para apoiar as campañas electorais dos seus representantes naquela nación, Catalunya, namentras os reis de España viaxaban a Dinamarca non intento que, o desenrollo do propio viaxe tinxen de sesións bufónicas, de buscar o apoio do goberno de aquel frío e lonxano país para a entrada do Estado español no Mercado Comun. Así que ala foron os reis amosarlles aos escépticos daneses todo o demócrata que é o actual Estado ao que representan.

A CRISE DO GOBERNO

O interese que os políticos españois e sobre todo os representantes do goberno se tomaron parte nas eleccións ao Parlamento catalán, o vindeiro día 20, viria dado polo empeño de remedar o fracaso que supuxeron o resto das recens consultas autonómicas,

fracaso que afectou sobre todo a UCD e que como sempre que este partido ten problemas produciu os consabidos rumores que falan do perigo de involución, fantasma que tanto asusta a esquerda parlamentaria e que deica agora sempre serviu para afianzar as posturas dos centristas. A semana pasada, vistos os resultados das eleccións bascas, e o claro retroceso, non somentes da UCD senon tamen de todos os partidos

estatais, volvese falar nos xornais e nos círculos políticos da capital do Estado da manobras de certos militares, da debilidade dun goberno acorralado que estaría a buscar unha alianza cos partidos nacionalistas de dereitas de Euskadi e Catalunya, pacto que tamen incluíria ao PSA e sería a finalidade de que non fora preciso, debido a un fortalecemento das posicións da UCD, o que levaría a que o goberno se volcara do xeito en que o fixo na campaña ao Parlamento catalán.

A crise do partido gubernamental a que se ven aludindo manifestouse tamen no Parlamento co gallo da votación do texto definitivo do Estatuto de Centros Escolares, no que se decidía o enfoque que se lle vai dar ao ensino no Estado e para o que, tras dunha loita de varios días, os centristas conseguiron que se adoptara un sistema de voto público para controlar aos seus deputados e mesmo impor os criterios que o grupo mantiña, coa axuda de Coordinación Democrática e dalguns dos grupos nacionalistas de dereitas aos que xa nos referimos, concretamente aos cataláns de Convergencia e en contra dos socialistas e comunistas.

Na presente semana ao non celebrarse ningunha sesión plenaria, a actividade parlamentaria queda moi reducida, sendo de destacar unicamente o envío ao Congreso para o seu estudo e difusión do proxecto de Lei orgánica do poder xudicial, que como innovación máis destacada propon a desaparición e inclusión nos ordinarios dunha serie de tribunais particulares que constitúan os pilares do sistema xudicial franquista.

EUSKADI

O PNV BUSCA O ENTENDEMENTO CON MADRID

Argala e Monzón

ANTON OLEA

Tras dúas semanas desde o remate das eleccións ao Parlamento basco, aínda non se despois do abandono das Cortes polo grupo basco e, o goberno, restou importancia ao asunto pois confiaba que estes desplantes do PNV, en definitiva, lle ían perxudicar nas eleccións. Por iso non se fixo ningún intento serio de achegamento de negociación.

ACHEGAMENTO UCD-PNV

Nembargantes, as previsións madrileñas erraron diante do espectacular avance de aqueles que "El Imparcial" chamou "fillos de... Sabino Arana". En efecto, non somentes ocorreu isto último, senon que a UCD veu reducido os seus votos a metade, en relación as últimas eleccións legislativas xerais. O PNV apostou por unha xogada de risco e triunfou en toda liña. O Goberno parece entendela así, e o telegrama mensado a Suarez por Garaikoetxea transparentaba xa unha promesa formal de achegamento ao PNV.

Por outra banda, a actitude do PNV de retirada do Parlamento conseguiu aglutinar en boa parte as dúas faccións internas do partido, as chamadas "sabinianas" e "progresistas", xa que asegundo as últimas previsións esta división acarrearía somentes a perda dun parlamentario en Euzkadi. Neste aspecto sería interesante coñecer a actitude de voto dos sabinianos que negaron o voto ao seu partido. De momento, no pobo bizkaitarra de Bermeo, feudo

ber, a formación dun goberno PNV-PSOE EE. De todas xeitos, o máis lógico vai ser un goberno monocolor peneuvista, dado que este grupo parece moi decidido a defender o seu modelo de economía e sociedade de libre mercado. Por outra banda, é evidente que o PNV nestes intres cifrou as súas preferencias por un amáño coa UCD a nivel estatal, xa que son conscientes da sensación de "fracaso de Estado" ante o triunfo das opcións abertzales. Os rumores do viaxe do rei Juan Carlos a Euskadi son significativas en relación a este ambiente de temor madrileño.

Outro aspecto a salientar é a actitude de H.B. a negarse a aos contactos co PNV, o que xa dá a idea de que esta coalición vai manter a súa postura de non participación no Parlamento. O Partido Comunista de Euskadi xa comenzo a sufrir as consecuencias do seu fracaso, tres destacados persoeiros do partido veñen de dimitir e comenzo a conversar con vistas ao ingreso en Euskadiko Esquerria.

Para rematar, resulta curioso o feito de que nen ETA-m nen ETA-pm aínda non se lanzaran a acción, o que ven a indicar que ambas organizacións topanse nun período de replantexamento da súa actividade. Ademais no que a isto respecta, hai o dado, facilitado pola policía, dunhas presuntas negociacións entre ETA-m e un partido maioritario basco. A pesar de que nun principio as sospeitas dirixíanse ao PNV, Carlos Garaikoetxea saleu ao paso destes informes cun mentis rotundo.

do máximo dirixente "sabiniano" Anton Ormaza, deuse unha sorpresiva cifra de votos en branco, o que parece indicar que escolleron este sistema de protesta.

GOBERNO MONOCOLOR

Co PNV erixido en partido dominante, as conversas de cara a formación de goberno leván xa varios días, sen que astra o de agora haxa resultados concretos.

Euskadiko Esquerria respondeu cunha resposta concreta a sa-

G.A.E.I.G.

GRAN AREA DE EXPANSION INDUSTRIAL DE GALICIA

MINISTERIO DE OBRAS PUBLICAS E URBANISMO

- * Se te interesas por Galicia e confías no seu futuro.
- * Se proxectas ampliar a tua fábrica ou crear unha nova industria.

Utiliza os beneficios da G.A.E.I.G.

Concurso aberto astra o 31 de Decembro de 1980.

Beneficios especiais na comarca do Ferrol.

INFORMES:

Pazo de Raxoi. Telfs. 581689 - 581789 - SANTIAGO.

Alameda, 38-terceiro (Cámara de Comercio).
Teléfono 22.87.87 - A CORUÑA

García Barbón, 3-segundo. Telf. 218303 - VIGO.

e Ensino

Revista Galega de Socio-pedagogía e socio-lingüística

Editada por "PROMOCIONS CULTURAS GALEGAS S.A." sob o patrocinio da "ASOCIACION SOCIO-PEDAGOGICA GALEGA"

SUBSCREBASE DESDE XA!

Ingrase o importe da suscripción anual de 1.200 pesetas na conta 01-500.000-5 do Banco de Vizcaya, Sucursal da Avenida de Buenos Aires en Ourense, por xiro postal, transferencia bancaria, ou talón, indicando seu nome, apelido e domicilio.

Keito

PONTEVEDRA
SOPORTAIS DA FERRERIA, 4

A NOSA TERRA

A CRISE DO IRAN

JJ. NAVARRO
LL. MOIX

A semana pasada, un novo calexon sen saída nas negociacións norteamericano-iranís bloqueou unha vez máis a liberación dos 50 reens retidos desde hai máis de catro meses na embaixada dos Estados Unidos en Teeran.

A Comisión das Nacións Unidas —elemento mediador nos derradeiros tempos da crise iraní— designada para investigar as probas de que dispon o goberno de Teeran sobre a colaboración norteamericana nos abusos cometidos polo Sha durante o seu mandatok tivo que deixar Iran sen conseguir os seus obxetivos.

Os cinco xuristas de independencia e prestixio recoñecidos por ambas partes, poideron, efectivamente, consultar probas iraní sobre as actividades do Sha e da misión norteamericana no país, nembargantes fracasaron na súa teima de entrevistarse cos reens norteamericanos.

Estes, a súa vez, afrontaron o seu quinto mes de cautiverio en mans dos estudantes revolucionarios islámicos que asaltaron a embaixada norteamericana a fins do 79.

CAOS POLITICO

A principal razón do fracaso da Comisión Internacional foi a negativa dos estudantes islámicos a transferir a custódia dos reens norteamericanos ao Consello Revolucionario Islámico, en teoría controlado por Banisadr, que tamén está ao fronte do goberno iraní dispois da súa vitoria nas eleccións presidenciais do pasado mes.

En realidade, o "impass" na solución do conflito norteamericano-iraní ten a súa raíz no notábel caos no que se desenrola a política do Iran, particularmente durante a semana pasada, na víspera das eleccións parlamentarias das que se dixo —unha vez máis— que seran "o definitivo paso cara a estabilidade política do país".

Polo momento, esa estabilidade parece pouco menos que inalcanzabel mentras permaneza a presenza en Iran de polo me-

nos tres poderes fortemente interrelacionados e contradictorios. por unha banda, o presidente Banisadr, doutra, os estudantes islámicos que manteñen o control da embaixada norteamericana e, en terceiro lugar, Khomeini, que desde a súa cama dun hospital de Teerán, onde se esta a recuperar dificilmente dun ataque ao corazón, mantén nas súas mans unha gran cantidade de resortes de poder.

O presidente Banisadr é partidario do amaño cos Estados Unidos que permita a Iran superar a crise artificial dos reens e conduza a unha normalización das relacións internacionais do país. Banisadr teima de que as tropas soviéticas na súa fronteira oriental con Afganistan poden chegar a significar un perigo se o desgoberno de Iran agudízase —e aínda que non é probabel un ataque directo— un achegamento a Occidente sería un sistema para conxurar o perigo que procede de Afganistan.

Polo demais, o presidente iraní a varios dos seus ministros repetiron en moitas ocasións que a crise da embaixada USA é un atranco de cara a solucionar con calma as inxentes dificultades interiores do Iran, tanto económicas como políticas.

Pola súa banda, os estudantes que ocupan a embaixada son un centro de poder paralelo. Os reens danlles facultades para bloquear calquera iniciativa política do goberno e as súas ameazas son un constante factor desestabilizador, mesmo ao marxe da culpabilidade ou non dos norteamer-

icanos retidos en tarefas de espionaxe. Aínda se descoñece a identidade ideolóxica dos ocupantes da embaixada, pero, pola contra, creese que puideran estar influenciados tanto por elementos de extrema esquerda, contrarios ao moderado goberno de Banisadr, como por maximalistas relixiosos que tentan de potenciar a intransixencia norteamericana fundada por Khomeini.

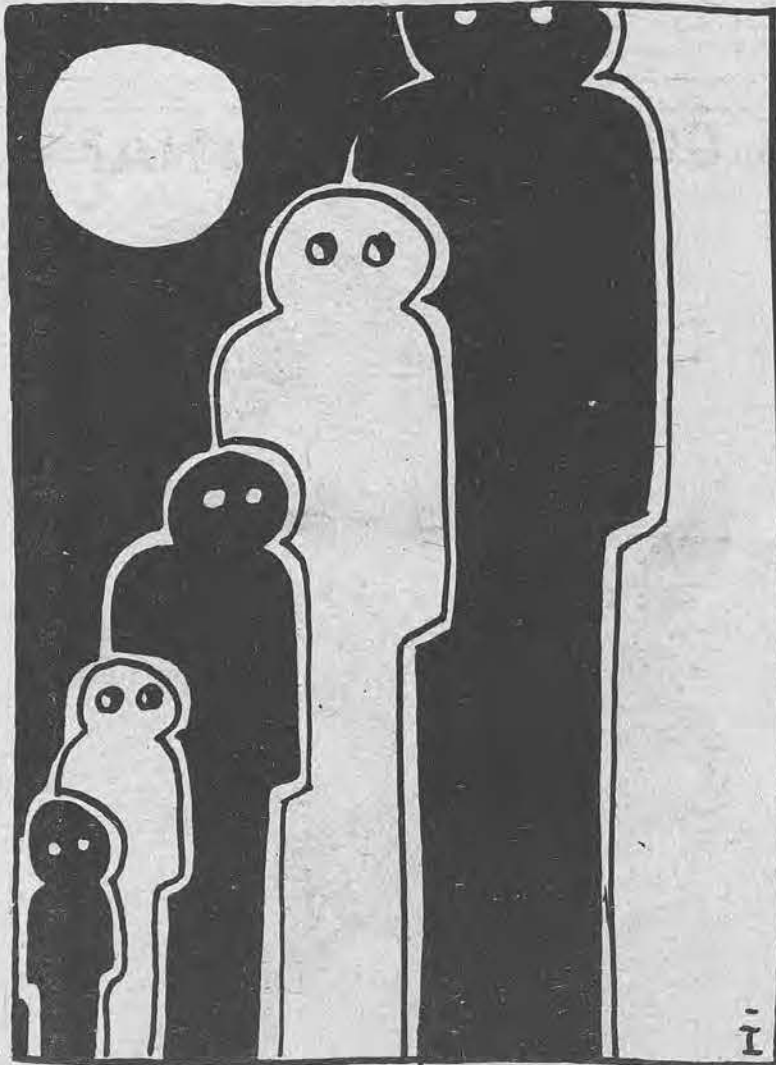
O ayatollah, o terceiro as da baralla iraní, perdeu gran parte do seu protagonismo nos derradeiros tempos. Nembargantes todo indica que non cedeu nada do seu poder. Unha orde clara e expresa da súa banda e aínda o único que pode obligar aos ocupantes da embaixada a liberar aos norteamericanos, e o vello Imán non deu esa orde.

Sobre o papel de Khomeini no momento actual da crise hai moitas hipóteses. Para algúns, o Irán non ten capacidade de decisión e os seus designios son somente reflexos do que pensa a

xerarquia relixiosa chiita, fortemente antiamericana, fortemente reaccionaria, totalmente anticomunista e moi fanatizada nas cuestións nacional e relixiosa.

Para outros, pola contra, Khomeini xoga o seu próio xogo, mentar a raia ao mesmo tempo a Banisadr e aos seus moderados, aos estudantes, aos norteamericanos e aos soviéticos. Se iso e o que tenta de facer o arbitro do laberinto político iraní, o fracaso da Misión Internacional que abandonou Teerán a semana pasada foi un novo éxito a anotar no haber do vello líder islámico.

Ilustracións IXINIO

O triunfo rotundo do Partido Liberal que comanda Pierre E. Trudeau nas eleccións anticipadas celebradas no Canadá nove meses despois de ser derrotado polo conservador Joe Clark logo dunha era de once anos de goberno liberal, dá a dimensión real da crise en que se atopa asolagada a Confederación canadense.

HORA CERO PARA O CANADA

Unha moción de censura ao presuposto elaborado polo gabinete Clark para facer fronte á grave crise económica desde a perspectiva conservadora precipitou a caída do goberno. Logo viría a derrota nas eleccións. Os comentaristas políticos apuntarían inmediatamente ao programa económico conservador levado adiante (en contradición co prometido durante a campaña electoral) e en concreto ao presupostoto e ao intento de subir o precio de gasolina, así como ao total alineamento internacional de Clark ao carón dos EE.UU. patentizado de xeito ben burdo no "affaire" do Afganistan, como as causas inmediatas do seu estrepitoso fracaso nas urnas.

Pero no fondo latexa toda a problemática política e económica, enmarcada na gama de plurais e distintos intereses contrapostos, do Canadá. E como problema fundamental, auténtica pedra de toque, a cuestión do Quebec.

E un feito ben patente a progradiva dependencia económica de Canadá, a pesares de ser dun país altamente desenvolto, dos EE.UU. A vía de exemplo, os 3/4 das importacións canadenses son produtos manufacturados namentras que máis da metade das exportacións está constituída por materias primas e produtos semi-elaborados. E é o capitalismo americano quén manda cada vez máis en Ottawa. Por non falar da depéncia política: integración no FMI, OTAN, NORAD etc, etc.

O Quebec, sometido a dependencia colonial, —inda que formalmente sexa un Estado —"provincia"— da Confederación— viu tamén progresivamente como o dominio da algarquía anglo-canadiense foi perdendo terreo face aos monopolios norteamericanos, inda que o dominio e control político permítelle tamén obter beneficios e negociar en mellores condicións cos EE.UU.

Hoxe a economía de Quebec atópase fundamentalmente nas mans iankis e a extraordinaria riqueza mineira (en minerais tan vitais para o Imperialismo USA como o columbium, o tantalio, o chumbo, o níquel, o aluminio ..... imprescindibles no uso da alta tecnoloxía militar e industrial) élle unha peza clave e irrenunciabel.

Esta situación decanta as diferentes posicións políticas.

Sectores da oligarquía anglo-canadiense tenta participar no reparto de "pastel" —dentro da inevitabel e inesquivabel sumisión ao Imperialismo USA— na mellores condicións posibles, polo que van a potenciar o "nacionalismo" federal canadense. E a posición de Trudeau.

O programa económico liberal basease sustancialmente na gravación dos beneficios das multinacionais e no control estrito e no condicionamento do comercio exterior do Canadá. E no terreo político a posición do Partido Liberal situase a nivel internacional na defensa da distensión (dentro por suposto do esquema occidental) e a nivel interno na defensa da unidade do Estado e na condena do "separatismo" quebeques.

No Quebec (carente de burguesía nacional), goberna dende finais do ano 1.976 o Partido quebequés dirixido por René Levesque, de carácter nacionalista e socialdemócrata cunha alternativa independentista concretada neste intre na fórmula de "soberanía - asociación", que presupón a constitución dun Estado libre asociado ao Canadá —a niveis fundamentalmente económicos— pero con control dos recursos propios, con forzas armadas propias, relacións exteriores propias etc.

O Partido quebequés representa a sectores importantes da burguesía media que tenta converterse en "burguesía nacional" e conta co apoio da pequena burguesía e conxuntamente do movemento nacionalista anticolonial de longa e mesmo dura tradición de loita.

Os EE.UU., como xa afirmamos nun artigo anterior sabor do mesmo tema publicado con motivo das eleccións que deran o triunfo a Joe Clark, ven con bós ollos a constitución do Quebec en Estado libre que eliminaría a competencia e a administración canadense e o convertería en neocolonia súa onde podería actuar directamente e onde a burguesía media quebequense desempeñaría o papel de intermediaria. E o capitalismo americano aposta con forza por esta baza.

Na primavera, pasado o prazo de dous anos previsto polo Partido quebequés, será sometida a referendun a "soberanía-asociación". E esa será unha dura proba de forza para o goberno Trudeau e para o futuro tanto de Confederación canadense como do Quebec.

Os intereses en xogo son, como se ve, moitos, inda que o amo soio ún. Veremo, pois, cal é a fórmula en que se concreta a saída. Porque algo si está claro: a vontade de liberación do pobo quebequés, que tampouco vai ter o seu remate na constitución dun Estado formalmente libre, neocolonia real para a rapiña ianki —a seguir a exportar as súas materias primas e o seu capital— senón na súa liberación nacional e social.

RAUL FREIRE

E un correcañiños. Pasou polo Arsenal, Ferrol, Celta, Melilla, Europa, Español, Granada, Murcia, San Andres, outra vez ao Murcia. Todo isto como xogador. Como entrenador estivo dous anos no Fabril, un no Ferrol e outro no Compostela. Naceu hai trinta e oito anos en Valdoviño e chamase Xose Lopez Rodriguez. No mundillo futbolístico coñeceno por Jose. Os xogadores que estiveron con el din que "é un bon entrenador, pero aínda é moito millor como persoa".

Esta de entrenador do Compostela sendo a súa meta "xogar o millor posibel, ganar sempre que se poda, se así podemos quedar campeons millor que millor, o principal é facer bon futbol e que esta xente nova aprenda, ao mesmo tempo que se contenta aos seguidores". Total nada! A un que aínda non se lle subiu a cabeza a titulite. Que di non ir buscando o título a pesares de o ter ao alcance da man.

JOSE

A selección, armonia e esforzo

E ben sabido que as cousas non se ven o mesmo desde dentro que desde fora. A laboura do entrenador non é nada facil, ten que tratar cunha serie de persoas as que pode perxudicar notabelmente calquera decision. ¿Cando estas de xogador como ollas esta laboura?

De xogador pensas que isto é moi facil, parece que o entrenador fai o que quere e porque quere. Logo ves que a cousa é moito máis difícil do que pensabas. O entrenador é o encargado de levar, conducir a un grupo. De xogador fas o que che mandan, ao saír ao campo fas as cousas como che gusta, a tua maneira; agora non, tes que pensar por todos e como cada un. Cada xogador é diferente e telo que tratar de diferente maneira.

¿No teu equipo que ten papel preponderante, o xogador ou a persoa?

Un xogador e por encima de todo unha persoa. Unha persoa que ademais é deportista semiprofesional, nestes equipos non se dá vividos do futbol. Ao xogador priemiro hai que tratalo como persoa, logo como practicante dun deporte moi bonito, que é o futbol. O deporte é un camiño.

Na formación dunha persoa, dunha persoa-xogador, inflúen múltiples factores históricos-socioeconómicos-climáticos. A realidade galega é distinta da do resto do Estado. ¿Como inflúen estes factores na conformación dun xogador galego?

Si, o xogador galego é diferente, o clima inflúe decisivamente. No sur de España, por exemplo, teñen a sorte ou a desgracia de que lles chove pouco. Aquí pasa ao revés, por iso os xogadores do sul son máis estilistas, máis filigraneiros. Aquí, por regra xeral, son sobrios, predomina a forza ao ter que xogar a meirande parte das veces no bulleiro. Tamen predomina o practio, outra das nosas características nacionais. Isto non quere

decir que aquí non teñamos tamen grandes estilistas do balón. No caso do Compostela todos os xogadores son galegos. A súa ideosincrasia, a realidade da nación galega, como a hora de entrenar a un equipo? Nos anteriores equipos que estiven non eramos todos galegos. No caso do Compostela si, aquí todos somos galegos. Pero mira tu por onde, nunca me plantexei este feito. Agora ben, indubabelmente ao ser todos galegos hai un millor entendemento pois somos afíns nos costumes, temperamen-

to, etc. Somos do mesmo país polo que estamos a padecer idénticos problemas, unha problemática moi concreta. Isto inflúe tamen en que nos apoiemos máis uns aos outros.

Desde dentro do deporte podese ter unha visión un pouco distinta da que temos as persoas que estamos un pouco fora. A idea de compaxinar unha Selección Nacional Galega para xogar contra doutras nacións, ¿que acollida lle sería dispensada polos deportistas, os que se serven do deporte e os aficionados?

A, min, parece-me unha cousa sumamente interesante, tanto xogadores como público coído que aí van acoller moi ben. En canto aos outros problemas, non sei porque os vai haber, xa se xogaron partidos entre as seleccións xuvenís, por exemplo, ¿por que non o van poder facer as seleccións de profesionais? Para os aficionados tiña que ser un gran aliciente, por exemplo que a selección galega se enfrentase a de Euzkadi. Que hoxe na nosa nación non haxa os xogadores descollantes doutros tempos, non ten por que ser problema pois a selección é un conxunto onde ten que primar a armonia e o esforzo. Esta claro, por outra banda, que un partido destes ten que ter tanto interese ou máis que un Trofeo Teresa Herrera, poñamos por caso, ademais das repercusións que a outros niveis.

PUCHEIRO

¿QUE PASA COA NOSA FAUNA?

Síroan estas liñas para agradecerlle publicamente a Xose Rodriguez Rodriguez e a cantos nos describiron contando detalles en dos raposos, coellos, londras outros animais da nosa fauna, pois todos eses dados por pequenos que parecen teñen o seu interese a fin de coñecer a distribución de todos os nosos animais.

ou non de momento? ¿Onde están todo o ano? ¿Onde crían? Queremos saber que pasa coa nosa fauna, pois así será posíbel tomar medidas nun ou noutro sentido. E para logralo queremos contar coa axuda de todos, necesitamos de todos vos, cazadores, pescadores, e estamos a espera de que nos escribades e nos contedes. ¿E hai e ONDE. Como podedes pensar, non imos nos ir cazar logo onde nos informedes, pois por unha banda non necesitamos moita exactitude no dado do lugar, basta coa indicación aproximada, e por outra banda, esperamos ter tantas informacións que nos sería imposíbel visitar todos os lugares.

Pensemose que con este traballo (pois traballo é iso de coller o papel e bolígrafo e mandarnos dúas letras; sabemos que a moitos costaralles facelo, pero non vos preocupedes polas faltas e esas cousas) sairemos todos beneficiados, pois de todos é coñecida a situación catastrófica pola que atravesamos a fauna cinexética e piscícola que entre a mixomatose, as pistas que chegan a todas partes, os incendios, a contamina-

ción dos ríos, etc., etc., isto parece que leva mal camiño. ¿Leva realmente mal camiño ou non é tanto como din? Nos cremos que hai que coñecer antes de actuar. Como dixemos, pensamos que todos saíran beneficiados e en primeiro lugar as especies, pois a fauna é, ante todo, quen nos preocupa, unha fauna perseguida moitas veces por procedementos non moi legais. ¿Queredes saber cais son as dúas últimas maneiras que me acaban de contar para cazar coellos?, o amoniaco e o butano. Tanto un coma o outro botábase nun tubo que se tapa, e logo a esperar a que saían polo outro lado os bichos. Desde logo ignoro a eficacia dos sistemas pero sei de lugares onde xa fixeron a proba. Sempre a voltas coa pillería. Así non pode ser. Así, extráñanos que as especies se recuperen.

En fin, quedamos a espera das vosas novas, cazadores e pescadores que de verdade estades interesados na fauna dos nosos montes.

PATIÑO

ΥΓΙΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΚΕΙΑ

ANXO RODRIGUEZ

A TESE EPIDEMIOLOXICA

Ilustración: XULIO MASIDE

Voltemos da demografía á epidemioloxía en base ao interese das razóns que nos permiten dar a coñecer e soste as necesidades sanitarias reais, que logo terían de traducirse na demanda dunha estratexia de investigación e de actuación en termos o mesmo económicos ca loxísticos. Xa e ben sabido que a preservación da saúde e mesmo da vida non depende so da ciencia médica, senon e tamen da necesaria coordinación das medidas preventivas e curativas coa política económica e social.

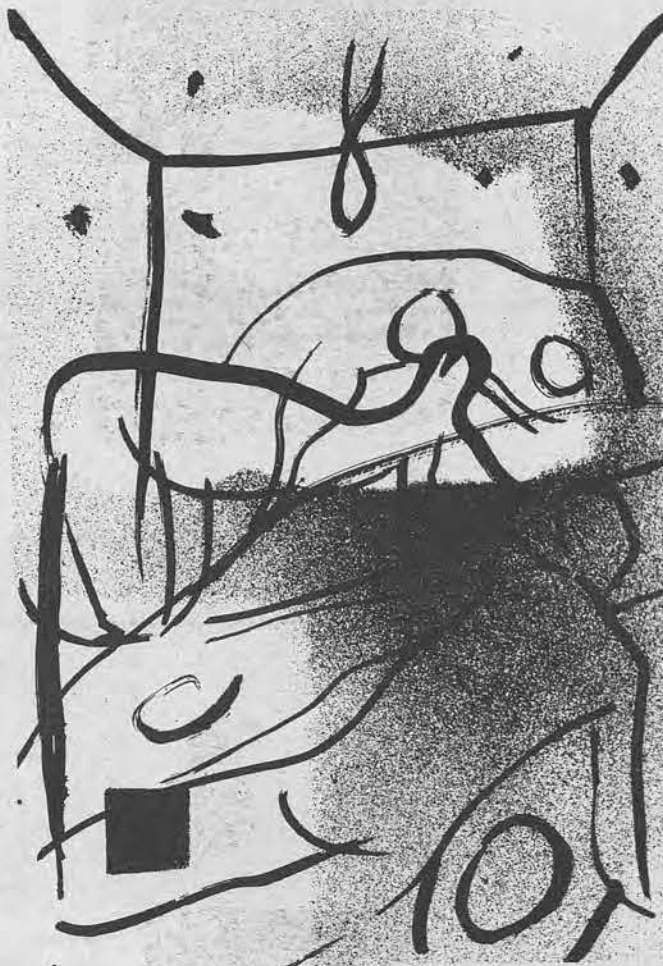
Certo que o estado capitalista trata decotío os problemas da saúde, anque como obxetivos políticos concretos, nembargantes, unha das evidencias máis flagrantes da contradición existente nunha estrutura colonial capitalista e a desigualdade no status da saúde e sanitario da poboación na que coexisten sectores privilexiados con sectores maioritarios de grande indixencia, sen que se albisque unha resolución próxima. Por outra banda, xa é habitual na literatura médica tratar diferencialmente os problemas epidemiolóxicos dos países desenvolvidos e subdesenvolvidos. No noso contexto, a falla dun programa de estudos de saúde que abrangan todas as fontes de información que permanentemente percuren un coñecemento real do status sanitario da poboación, ten entre outras causas, a mesma falla de interese e cultura epidemiolóxica dos sectores relacionados e mesmo a problemática doutrinal da profesión médica, de maneira que so é posíbel dispor de índices de morbilidade ben pouco estimativos.

Como modelo de estudo e análise para o noso traballo, compre referirse a aquelas enfermidades nas que inciden palmariamente tanto as condicións do individuo e comunidade como a infraestrutura sanitaria do medio. Neste senso, pensamos que un grupo idóneo de estudo estaría constituído polas enfermidades dixestivas diarreicas, en base a que os factores e problemas sanitarios básicos están perfectamente identificados, e por tanto, os programas de control poden ser esixidos e asumidos.

Resulta irónico pensar e constatar, que de ser sinxelos incomenentes nos países desenvolvidos, nos que, inda que por factores epidemiolóxicos distintos non están erradicadas de todo, as enfermidades diarreicas transmisíbeis, constitúen en realidade nos países colonizados e subdesenvolvidos unha das causas de meirande morbilidade, cun índice de mortalidade importante, tal como se amosa no cadro que presentamos.

DIFFUNCIÓNS POR ENTERITE E OUTRAS ENFERMEDADES DIARREICAS (A-5 Lista A da C.I.E.)

De 0-4 anos	1976	
	Casos	Tasa por 100.000 hts.
A Coruña	16	
Lugo	9	
Ourense	5	

Pontevedra	25	
Total	55	2,12

Fonte. Confección propia con datos de "Movimiento Natural de la Población". Tomo II. Vol. 1- 1979.

Inda que non dispomos de estudos en amplitude para significar a incidencia real destas enfermidades, en base ao coñecemento da práctica de calquer profesional, hai que concluir que e sorprendentemente alta.

Sendo moitas as variábeis aparentemente incontroladas que inciden neste contexto (contaminación das augas de consumo, falla de información axeitada, manipulacións e preparacións desaxeitadas das fórmulas lácteas, etc), digamos que hai tamen unha forte correlación entre o abandono

do habito de dar de mamar aos nenos e incidencia de diarrea, un factor máis do "progreso" que contribúe a manter a endemicidade desta enfermidade. Por outra banda, está demostrado que a malnutrición e desnutrición arrojan a susceptibilidade para a enfermidade diarreica, e mesmo as diarreas persistentes e prolongadas incrementa a desnutrición. Nesta situación, debido a interaccións co sistema inmunolóxico de defensa, infeccións relativamente banais incrementan unha mortalidade indeseable, e as veces producen lesións neurolóxicas, do cerebro, irreversíbeis. (Hipertermia e davalo do volume do cerebro no momento da deshidratación).

Outro modelo seleccionabel para o noso estudo podería constituir as infeccións meningocócicas (meninxites). Neste caso tamen estamos a cabeza de todas as estadísticas do Estado:

MORBILIDADE POR INFECCIONS MENINGOCÓCCICAS (Meninxitis) (A-19 da C. I. E.) Casos notificados. Todas as edades.

	1978	
	casos	mortos
A Coruña	194	50
Lugo	102	37
Ourense	115	27
Pontevedra	127	28
GALICIA	538	83
CATALUÑA	805	
ANDALUCIA	416	
ESTADO ESPAÑOL	4.419	

Fonte. Confección propia con datos de "Movimiento Natural de la Población" T. II, Vol. 1, 1979 "Anuario Estadístico 1979"

A maioría das persoas teñen de facto defensas orgánicas contra do xermolo da meninxite, esta e en realidade unha evidencia que se deduce da relativa escasez de casos; nembargantes, hai moitos aspectos epidemiolóxicos das meninxites non dabondo coñecidos, concretamente o coñecemento cuantitativo de moitos parámetros biolóxicos que regulan a endemicidade ou epidemicidade e aínda moi limitado. Por outra banda, os factores da resistencia do hospedeiro están afectados para que a enfermidade se desenvolva, e están perfectamente identificados, mesmo os factores do medio que máis inciden. (Biometeoroloxía, portadores, contactos, status socio-económicos etc.). Evidentemente faise preciso un estudo epidemiolóxico fondo deste problema, e as condicións pensamos son as acidas para acometerlo.

da terra asoballada

CONXO .A EMPRESA NON RAZONA

O pasado luns, 10 de marzal, celebrouse a cuarta xuntanza da Comisión Mixta pro Convenio do Santorio Siquiátrico de Conxo.

Previamente, a Comisión Negociadora celebrou unha Asamblea cos traballadores na que se expuxo a marcha das negociacións e a postura da Empresa que, non soio non aceptou as novas melloras solicitadas polos traballadores, sinon que pretendía rebaixar as xa conquiridas en pasados convenios.

No que se refire a parte económica, a Empresa propuña unha subida proporcional do 16 por cen sobor do salario base máis o plus do convenio anterior, fronte a proposta dos traballadores de subida lineal de 10.000 pts.

A Asamblea considerou totalmente inaceptable a perda de

conquistas logradas pola súa loita. Estimou tamen que a proposta económica era "raqurtica" na cuantía así como criticou o que favorecera a un soio estamento.

Acordouse logo recurrir a posicións de forza concretadas inicialmente nunha concentración de traballadores na portaría do Centro o luns mentras se negociaba, así como unha folga legal que se levará a cabo en caso de que a Empresa manteña posturas intransixentes e regresivas.

Neste senso, comunicouse a Empresa os acordos desta Asamblea manténdose as medidas adoptadas polos traballadores xa que nesta xuntanza do luns non se chegaron a acordos concretos quedándose en celebrar outra xuntanza pro próximo luns pra procurar chegar a un acordo partindo destas premisas.

E desexo dos traballadores chegar a un acordo ca Empresa evitando así unha situación conflic-

tiva que, en último caso, perxudicaría a asistencia, xa que os traballadores teñen solicitada unha folga legal que escomenzará o día 21 de marzal.

ASAMBLEA DE TRABALLADORES DO HOSPITAL PSIQUIATRICO DE CONXO

POLA NORMALIZACION DO NOSO IDIOMA

Diante das denuncia feitas en distintos puntos de Galicia contra mestres galegos por dar as clases na nosa lingua, O GRUPO CULTURAL "NOS" DE SABADELL EN BARCELONA, fai o seguinte comunicado.

1.-Denunciamos o agachamento a que unha vegada máis está sendo sometida a nosa cultura, nunha parcela tan importante como é a lingua, nun eido esencialmente estratéxico como é o ensino.

2.-Rexeitamos o decreto de Bilingüismo en canto introduce o estudo do galego na escola como simple asinatura, como si de unha lingua estrana ou morta se tratara, convertíndose así nunha verdadeira arma homicida pro noso idioma, nas mans dos enemigos da normalización da nosa lingua, para poder matala legalmente e co Visto-Bo oficial.

3.-Denunciamos a pasividade e indiferencia de Autoridades e Organismos "Culturales Galegos" por non levantar a voz dunha vez para sempre diante desta nova agresión a Nosa Cultura Nacional e esiximos das Inspeccións e Delegacións de Educación, máximos responsables da aplicación do devandito Decreto, que se definan na práctica, de que lado están; pola Normalización do galego ou pola asimilación de este polo castelán.

4.- Manifestamos, finalmente que somos moitos os galegos que vivimos e traballamos en Cataluña e dende aquí damos testimonio de como os nosos fillos e nenas que catalán en moitos centros que van dende a Preescolar ata Universidade pasando pola ESO e o Instituto, (e teñen o mesmo decreto), sin que esto mereza o respecto e admiración cara os sinantes cataláns que soio fan xercer un dereito que ningún poder lles pode regular, ¡Soio a nosa lingua!

Por todo isto o Grupo Cultural NOS de Sabadell en Barcelona: exorta a todos os insinantes galegos a adoptar a mesma postura que os denunciados, mandando un soio fronte por unha causa común: "A NORMALIZACION DA NOSA LINGUA"

GRUPO CULTURAL NOS DE SABADELL

ARTE

CASTELAO CONTRA PICASSO

Por FERNANDO MARINEZ VILANOVA

Castelao, coñeceu a obra pictórica de Picasso en vivo, nun viaxe de nove meses que fixo polo estranxeiro alá polos anos 21, grazas a unha beca de pensión que lle asinou unha denominada "Junta de Estudios" cando era daquela profesor interino de Dibujo no Instituto de Enseñanza Médica de Pontevedra. Grandes eran as ansias de ampliar os seus coñecementos sobre os clásicos europeos e as de poder examinar de perto as novas correntes vanguardistas que agromaban polas grandes vilas, e das que a Galicia chegaban noticias moi diluídas. Nese contexto xa se asomaba Picasso como unha das principais vedettes.

Esta completa, experiencia estranxeira, gárdase nun libro escrito en forma de diario onde Castelao recolle cotidianamente todas as experiencias que lle acontecen ao longo do seu recorrido. En París tópanse con Manolo Quiroga e outros amigos que o introducen na atmósfera da "bohème" cosmopolita. Visita museos e exposicións. Moi pouco escapa das súas ansias. Hai unha mostra de Ingres e outra de Picasso, e así, falamos de Picasso e do cubismo, abertamente e sen complexos:

"Eu non sei nen que decir nen que pensar..... Os cadros de Picasso son souvenirs para os turistas ricos americanos. Souvenirs con valor histórico... P. non é o

Foto: FELIX MANN

oficio... P. non é pintor é un intelixente. O cubismo mellor lle cadra o nome de planismo que o de cubismo. Os cadros planistas nen o mesmo demo poderían entendelos"

Moitos estudiosos teñen acceso a este diario de Castelao depositado no Museo de Pontevedra, e recollen estes comentarios nos

seus ensaios en forma de anécdota bastante antes do ano 1977, no que foi editado integramente. A partir daqui as reaccións son vaio pintas nas esferas culturais de todos os signos. A prensa española tamén participa e como exemplo "Cambio 16" escribe anunciando a aparición do libro no mercado: "El texto es muy

completo como anecdótico pero resultan increíbles los juicios temerarios que se emiten de Picasso y de otros artistas contemporáneos". Todo o orfeón cultural é coincidente en maior ou menor grado neste senso: Castelao fora subxectivo, apresurado e trivial nas súas valoracións.

Realmente pretender darlle unha alternativa a esta polémica, dunha maneira tan simple, resultaríanos incompleta. É posible que fora válida se Castelao e Picasso estiveran baixo a mesma área de influencia e cos mesmo presupostos ideolóxicos. Non é difícil apreciar que neste caso os intereses son opostos.

Hai que ser consciente de que Castelao foi apresurado ao comentar que o pintor español non "sabía" o oficio ou que non "era" pintor. Este apresuramento entendido que pode ser debido ao nexo que produce o diferente enfoque das prácticas culturais. Castelao dirixese ao seu pobo e no seu país convive e soporta os aldraxes dun colonialismo de séculos, e coñecedor disto, fai da súa arte unha arma inestimábel para a liberación. Desta maneira, sen máis, xustifícase o seu valor de uso. A sociedade na que se desenrola Picasso, pola contra, hai que darlle permanentemente unhas innovacións estéticas que satisfagan e xustifiquen no plano cultural un desembolso económico e sexa a súa vez un atributo de poder nos dous senso. E aquí onde estamos dacordo con Castelao en que esa maneira de traballar na arte vai producir "souvenirs" para americanos ricos. Para máis datos recorramos

mois que se fai deste comentario na película "Que" de Polanski.

Podemos asegurar que Castelao no seu comentario, non fai unha crítica individual nen ao cubismo —que como filosofía estética me interesa— senón ao sistema que mantén en pé esa porfía estética sen máis presuicio e cuxo expoñente nese momento é a teoría cubista. Non hai que darse que o cubismo abre as portas da sociedade de consumo á arte, e isto, que xa nos sufrira o noso sabio, vaise pór de manifesto nos anos vindeloros cando desenfreo das correntes estéticas levén a que sean os marchantes e as galeras importantes que fagan nacer os movementos vanguardistas de costas aos pintores e da propia realidade cultural burguesa na que se asenta con único fin: manter a clientela. O cubismo vai permanecendo limpo, polo seu oportunismo histórico, astra hoxe.

Este antagonismo que prantexamos entre artista pobre e artista rico ou se se quere entre sociedade desenrolada e sociedade oprimida, non é un feito illado na historia. Non fai falla máis que mirar os pintores de América Latina e aos yanquis. Recórdese o enfrentamento similar que noso entre Siqueiros e Ploock ou se se quere ver máis sinxelo inténtase buscar publicacións sobre os artistas sudamericanos (moitos de gran talla) e os de U.S.A. miráremos a diferenza abismal de labor dos máis poderosos. Hai a traballar parte do que Castelao

AXENDA

MOSTRAS

SOBRAL. Astra o 30. Na Saa de Arte do

Ministerio de Cultura. SANTIAGO. II MOSTRA DE GRABADO. Astra o 27. Galería Citania. SANTIAGO "DE UNA IDEA ARTISTICA A UNA

mica. Astra o 25. "O paraíso Perdido". SANTIAGO

RUIZ DE EQUINO. Dibuxos deica o 29 de marzo. Sala Pata Gallo. C/ Temple, 10. ZARAGOZA.

ción Cultural "O Eixo". Santiago

TEATRO

O CAZADOR DE PERDICES, pola Compañía Teatral Galega Pequena Obradoiro. Dirixida por Xosé Lourenzo. Días 21, 22 e 23, ás 22.30 h. Na "Sala Carral" do Circulo Ourense-Vigues. VIGO

CURSOS

CLASES DE GALEGO EN MADRID, por profesores nativos. Xoves, ás 7 do serán, na Agrupación Cultural Galega "Lostrego". Calle Barquillo-18. MADRID

O DISCO DA SEMAN

Henry Purcell. AYRES AVEC FLUTES, GAMBE ET CLAVECIN, Deller Condrdt, Edigsa-Harmonia Mundi, EHM 214. Interpretación: 10

Interés: Alto
Nun dos seus discos máis afortunados, Deller presenta cancións tomadas das operas do máis grande músico inglés, que se acompañan con flautas, viola e clavecín. Disco moi sinxelo pero tamen moi grato que non dubidamos en recomendar.

The Boys of the Lough. LOCHABER NO MORE

CFE - Guimbarda - Gs 11060
O grupo "Os rapaces do lago" e xa coñecido entre os amantes da vella música de pub anglosaxón e xa estiveron, e voltarán ben cedo, en Galicia ocasión. Sobran recomendacións.

LABANDA. CFE - Guimbarda GS-11069
Un grupo de música lixeira, de influencias anglosaxonas, amantes de folclores inventados e que lograron un disco moi ben feito e que gustara moito aos degustadores da especialidade.

PHOTO WITH BLUE SKY, WHITE CLOUD
Jan. C. Jirasek group
Edigsa ECM 1135

-RING

The Gary Burdon Quinte con Eberhard Weber
Edigsa-ECM 1051

-PIANO IMPROVISATIONS Vol. 1

Chick Corea
Edigsa-ECM 1014

ECM é un dos selos máis importantes de jazz, especializado en creacións vanguardistas e, moi a miúdo, un pouco selectivas pola riqueza dos prantexamentos. De toda recomendabilidade aos iniciados e con precaución para quen aínda non este moi afeito aos novos xeitos de facer. Aínda así, unha das novidades máis interesantes dos últimos tempos. Prometemos artigo extenso cando teñamos máis títulos.

DISCOS

Ludwig van Beethoven. CUARTETO núm. 13 Op. 130 e Gran Fúria Op. 133

Cuarteto Melos de Stuttgart
Intercord-Movieplay: 17.1512/9

Version digna e atinada das dúas obras beethovenianas. O preciso estímulo para a súa adquisición.

R.N.E. II PROGRAMA

Día 21.13 h. CUARTETO DE CUERDAS n. 2 LLAFA de Roxelo Groba po-

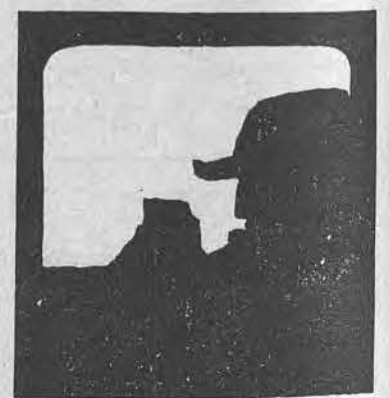
lo Grupo Estro.

Día 23. 14 h. JOGO PROYECTADO de Cl. Hildebrand por Jorge Peixinho
Días 27.28 e 31 e 1 do IV. 13 h. CANTARES VIEJOS Y NUEVOS DE GALICIA (Integral) por Esperanza Abad e Miquel Bastardes.

Día 30. 13 h. ECO VIR VIDENS de Frey José María Muiza e a Orquesta do Conservatorio de Donosti. Dtor. J.L. Ansoberri
R.N.E. III Programa. Día 25. 19 h. TEMA CON SETE VARIACIONES de Marcos Nubre (Brasileiro) por Günter Meierwein

CINE

O PROCESO de Orson Welles. Día 25, ás

10.00, na Cine Avenida. Cine-club MARIN TRAXEDIA DUNHA PROSTITUTA, de B. Rahn (1927). Cine social alemán. Día 25, ás 8, na Casa da Cultura. Cine-club "Padre Feijoo". OURENSE
LE CIEL EST A VOUS, de J. Gremillon (1944) Ciclo R. F. aN. día 26, ás 8 do serán, na Casa da Cultura. Cine-club "Padre Feijoo". OURENSE
SOLARIS de A. Tarkowski (U.R.S.S.) Día 31, ás 10.30, na Casa da Cultura. Cine club "Padre Feijoo". OURENSE

IDEA GRAFICA" (orixinais para portadas de libros). Librería Muriel. Manifestación 11 Acc. ZARAGOZA
"CENTENARIO DEL DESCUBRIMIENTO DE ALTAMIRA". Fotografías e paneis. Museo do Pobo Galego. Do 24 de marzo ao 12 de Abril. SANTIAGO
FERNANDO E NACHO PORTO. Cerá-

ACTOS

POSIBILIDADES REAIS DE GALEGUIZACION DAS DISTINTAS ESPECIALIDADES DA FACULTADE. Aula aberta para pechar o ciclo que sobre Historia e Arte galegas organizou ERGA de Historia. Participaran todos os conferenciantes do ciclo. Día 28, na aula 3, ás 5 da tarde. SANTIAGO

MESA REDONDA SOBRE A CUESTION AUTONOMICA, coa participación de diferentes partidos e organizacións políticas. Día 27, ás 8 do serán, na Aula da Cultura da Caixa de Aforros. Organiza a Agrupa-

curso de lingua

Dazaóito

X. M. DOBARRO PAZ
M. P. GARCIA NEGRO

CASTELAO
SEMPRE EN GALIZA (II)

Chegou das Américas un home rico e trouxo consigo un negriño cubano, coma quen traía unba mona, un papagaio, un fonografo....

O negriño foi medrando na aldea, onde deprende a falar con enxebreza, a puntear muiñeiras, a botar aturuxos abrouadores.

Un día morreu o home rico e Panchito trocou de ano para gañar o pan. Co tempo fíxose mozo e comprido sen mais chatas que a súa coor... Aínda que era negro como o pote, tiña a gracia da bondade para facerse querer de todos. Endomingado, con un caracol enriba da orella e unba ponla de malva na chaqueta, parecía tamente un mozo das festas.

Unba noite de estrelas xurden no seu maxín a idea de saír polo mundo á caza de riquezas. Tamén Panchito sinteu, como todos os mozos da aldea, os anxeios de emigrar. E unba mañan de moita tristura gaveou polas escaletas dun trasatlántico.

Panchito ía camiño da Habana e os seus ollos mollados e brillantes esculcaban no mar as terras deixadas pola popa.

Nunba rua da Habana o negro Panchito tropezoou cun home da súa aldea e confesoulle saloucando.

-Aí, eu non me afago nesta terra de tanto sol; eu non me afago con esta xente. ¡Eu morro!

Panchito retornou a aldea. Chego probe e endeble, pero trouxo moita fartura no corazón. Tamén trouxo un sombreito de palla e mais un traxe branco....

Hoxe imos continuar o percorrido pola obra de Castelao iniciado a semana pasada.

Nesta, fixáremonos na súa obra narrativa, que comprende os seguintes títulos:

1922 **Un ollo de vidro. Memorias dun esquelete.**

1926 Primeiro libro de **Cousas.**

1929 Segundo libro de **Cousas.**

1934 **Os dous de sempre** (novela) e **Retrincos** (relato)

Cousas representa, no capítulo da narrativa, a creación máis orixinal de Castelao, pola súa combinación equilibrada de deseño e texto. Nesta, sentido, as **Cousas** representan tamen o punto intermedio na produción artística do escritor na medida en que se distribuíu debuxo e relato a partes iguais. Na obra anterior (**Cousas da vida**) hai un pre dominio do gráfico sobre o literario e posterior, en cambio, decántase para a construción xa tipicamente literaria, acompañada dalgunhas ilustracións, unba ao

No número anterior houbo unha importante omisión: o segundo dibuxo da dereita, nesta sección, debería levar un pé: "¿QUEN É O PARBO QUE PENSA EN REFORMARTE?... ¡BORRACHONA, PELICA, DESTRAGADORA...! POR ALGO TE CHAMAN A CONSTITUCION..."

comezo de cada capítulo no caso de **Os dous de sempre** (por exemplo). Todos os relatos de **Cousas** (cuarenta catro en total, mais o fermosísimo prólogo "A carón da natureza", no que hai as pegadas inequívocas do Castelao pintor e dibuxante), teñen unha perfecta unidade temática. É moi curioso observar como Castelao,

frente a outros autores, é capaz de condensar cunha grande economía de medios e sen descripciones redundantes, os datos relevantes da vida das xentes do noso país, facendonos ver, por baixo da tona argumental do relato, o tecido económico e social dos galegos de entón, arredor fundamentalmente deste eixos, a emigración, a traxedia do mar (mais non só os dramas individuais senon o resultado das incipientes afeccións capitalistas na economía mariñeira galega, do que son claros exemplos "O Rifante", "Aínda esta no areal", "Unha rua nun porto lonxano", etc.), o cuadro social, en fin, da vida rural galega, através de escenas significativas, mais nunca facendo costumismo barato.

O relato que escollemos e, pese a súa simplicidade argumental, todo un compendio da filosofía de Castelao sobre a auténtica patria dos homes e sobre como o destino non se forxa por non se sabe que misteriosas providencias ou polo país de nacemento ou pola cor da pel, senon polo medio no que vivemos, polas circunstancias que nos rodean e polos condicionamentos que temos. Velaí o Panchito: "retornando" ao seu país de orixe mais sendo xa galego e tendo que retornar a súa verdadeira patria, Galicia. Isto é, somos o produto de onde estamos.

A lingua de Castelao é, sen dúbida, unha das mellores da nosa literatura de todos os tempos, xa que sen perder a espontaneidade da fala popular está case que limpa de espolismos, populismos e hiperexcebrismos, tan habituais no galego escrito contemporáneo.

Abrouadores, ou **abouadores,** e sinónimo de **aboucados,** **ensordecedores,** **espantadores,**.....

Troc empégase cando se trata de cambio de mercancias ou diñeiros,

e por iso neste contexto reflexa mellor a situación de Panchito que **mudar** ou **cambiar**.

Chata é unha variante metatizada do galicismo **tacha**, (fr. tache) forma medieval común a portugués e español. No galego popular documentábase ambas as formas como vemos nos refráns: "Palabra por decir non ten tacha" e "Non hai branca se chata, nen morena sen gracia."

A terminación **-eu** dos peñitos **xurdeu** e **sinteu** débemola considerar dialectal. No galego escrito usáremos **-ou** (casou) nos verbos da primeira conjugación, **-eu** (coireu) nos da segunda e **-iu** (xurdiu, sentiú) nos da terceira. Son excepcións **veu** e **viu**, ca que o primeiro é de **vir** e o segundo de **ver**.

Gavear significa orixinalmente subir pola **gavea** ou **mastro** encollendo e estirando as pernas. Posteriormente ampliou o seu significado pasando a funcionar como sinónimo de **agachar, agatuñar, subir, trepar**....

Anxeios só existe no galego literario tomada do portugués. O **i** pentético en **aldea** nen en **idea**.

É sinónimo de **afán, anelo, agustia, ánsia, desexo, gana**,..... De utilízala debemos escribir **anseio**. Igual sucede con **orgullo** (non **orgullo**).

Brillante é un hiperexcebrismo. **Brillante, brillo, brillar** son as formas galegas.

Esculcar, o mesmo que **espreitar e espiar,** e observar sen ser visto. **Fitar** é mirar con insistencia, fixamente **mirar** e **ollar** e ver con atención e **ver** é simplemente o sentido da vista.

Afacerse é mais usual no noso idioma que o seu sinónimo **acostumarse**.

CARTAS

LLACH, DO OFICIO E DA CULTURA

Benquerida Margarita

Nas pasadas semanas, Anna Maria Osa i Farre, Xavier Costa Portola e Xoán Ramudo publicaron en A NOSA TERRA cartas sobre o meu artigo "Lluís Llach; entre o chocalliro e o irritante". Xa que eu publiqué un artigo longo e denso e non teño nada que rectificar, pídelles ao lector que o recorde e renuncie a debater todos e cada un dos puntos expostos polos comunicantes. Vou insistir, o mais brevemente posible, nos dous puntos mais importantes do debate, o oficio de Llach e o papel cultural da súa obra.

No meu artigo explicito de sobras as miñas razóns para opinar que Llach é un mal músico, un mal cantante e un mal instrumentista. Non vin nunca a ningún cantante ou instrumentista cun mínimo oficio taparse un ouvido para afinar, medir ou adornar, si llo vin facer aos rapaces que comenzan os rudimentos musicais e cando se lles corrixe adeprenden rapidamente a facer a súa parte independentemente. Mr. Krips é un excelente director que Dvorak é impoortante pouco que toque ben ou mal o piano xa que non se adica a dar recitais deste instrumento. Por se algun ten dúbida sobre o escasísimo sentido musical de Llach, remitoo a súa colaboración no recital que deu no Olympia o oito de Nadal do 1974 Ouico Pi de la Serra; alí perdesse repetidamente na interpretación dun blues, "Homenatge a Big Bill" e amosa probenza de ideas. Nos seus discos de estudio "Com un arbre nu", "I si canto trist", "Viatge a Itaca", "Campanades a mort", "Somniem".... a súa parte é bastante mediocre e nos discos en directo observábase plenamente a súa carencia de calidade.

Cito o artigo de Antoni Batista "El último rock que pase contigo" (Nuevo Topo Extra núm. 8), la llamada tercera vía -espacio ficticio entre lo culto y lo popular, fue el producto de insuficiencias técnicas y lagunas ideológicas de una música vergonzan-

te popular. Convirtiéndose a lo que se ha dado en llamar los "arreglos" en prima donna, se cae en construcciones decadentes o kitsch ampliamente superadas doscientos años atrás. El eje Nihil Diamond-Mike O'field-Jean Ferrat Lluís Llach puede dar la medida de las hechuras de esta tercera vía que indudablemente cuenta con muchos artillos a quienes se saca dinero y se manipula el gusto cultivando su ignorancia. Estamos ante una concepción artística reaccionaria.

Coido que Antonio Batista explica moi claramente o fenómeno de inculturación implícito en certo tipo de música lixeira pretendidamente grandilocuente. Co agravante de que Mike O'field e Lluís Llach non tiveron oportunidade de presenciaren actuacións dos outros: son pesimos músicos. Un produto falso esteticamente e anticultural. Compre distinguir o facer labor anticultural -en Galicia fana- "Fuxan os Ventos" coa súa mixtificación do folclore e coa súa nula calidade musical e o non facer labor cultural-tamen en Galicia. Milladoiro posen certa elegancia nos seus traballos, son bos músicos e cumpren unha función de entretimento. Non fan folclore pois desvirtúan ou modifican o ritmo e a modalidade que definen a galeguidade dunha peza mais que a melodía ou a rítmica. Compre tamen distinguir o labor de recolleita -que fan os folcloristas como Bal y Gay-, de investigación -que fan os musicólogos como o Padre Lopez Calo- ou de creación -que fan os compositores-como Groba dos arranxos mais ou menos atinados e inxenuos de pezas publicadas polos folcloristas e musicólogos como fan Milladoiro e Doa, que en calquer caso desvirtúan esta música tratese dun pasacorredoiras: tratese dunha cantina de amigo. Voltando ao comenzo, Lluís Llach é un produto anticultural pois é Kitsch e, seguindo a Adorno, compre diferenciar a verdade artística da falacia decorativa.

Coido ter amosado saber distinguir unha desafinación dunha disonancia, saber distinguir a problemática da interrelación clima-sonido nos instrumentos de corda frotada do non con-

cer o manexo do arco ou da roda se na zancoña imprimen nos distinto impulso ao ascenso da marivilla que ao descenso, producendo desafinacións e ao imprimir distinto impulso variamos a medida, entender suficientemente de técnica vocal como para saber cando algun non sabe respirar... cando fago apreciacións técnicas, o fago por ter moi claro de que falo e ao longo dos anos que levo facendo crítica ti ven ocasión dabondo de amosalo. Doutra banda, cousas como a afinación, medida, respiración... son obxectivas e sobre isto non cabe polémica, pregolle ao que disinta que amos que estou errado na miña apreciación técnica sobre Llach.

E no referente ao eido semiológico de Llach, estou disposto a debater sobre o tema e coido poder amosar que as características se corresponden coa concepción autoritaria-nacismo e estalinismo coinciden nas regras para os compositores-da creación musical cuxo exponente actual mais importante é Penderrecki.

Ah! cando menciono a Armando Manzanero non fago humor senon comparación válida entre dúas expresións do kitsch.

Unha aperta.

XOAN M. CARREIRA

ANUNCIOS DE BALDE

Comuna baixo o nome de "Cooperativa Agrícola Ganadera". Torneos mercados. Aforramos para casa, animais, infraestructura e autofornecimento. Fáltanos algo e alguén. 500.000 pts. de aportación. Mandáremosche os proxectos por 150 pts. de gastos de fotocópias e remesa. Non visitas: Fitar, Ignasi, Javier. C/Valencia-619-7-3. Barcelona-26.

SOLUCION AO PASATEMPO DO NUMERO ANTERIOR: Manda carallo! (Manda / cara - a / alfo)

A NOSA TERRA

Unha posibel acuñación monetaria do NW:

AS MOEDAS DA "CAETRA"

Trátase dunhas moedas romanas de bronce que teñen os valores de sestercio, duponcio e as e que foron acuñadas na época de Augusto nunha ceca descoñecida, pero posibelmente, como indicaremos mais adiante, quizais estivera situada en territorio galaico.

Presenta no anverso a efixe de Augusto coa cabeza dispida, mirando a esquerda, diante unha palma, detrás un caduceo. Lenda IMP.AVG.DIVI.F. No reverso, podemos ver un escudo ou "caetra" con umbo central formando un círculo cheo de raios. Arredor presenta un dibuxo xeométrico dividido en catro sectores formados por arcos de circunferencia. Todo isto dentro dun círculo recheo cun dibuxo radial.

A atribución destas moedas a unha ceca determinada resulta moi difícil, sea que estas numismas carecen de topónimos que nos indiquen a ceca en que foron acuñadas, o que nos mostraría indirectamente que non se trata dunha emisión municipal. Tamen falta o nome do Legado de Augusto e a alusión ao permiso do emperador para a súa acuñación, o que proba que non estamos ante unha emisión provincial. Por conseguinte temos que pensar que se trata dunha emisión militar. A isto contribuí a triloxía das moedas a base de presentar armas, algunhas tipicamente ibéricas, como é o caso dos duponcios, e outras claramente celtas como pasa coa "caetra" dos ases. Segundo Villaronga esta simboloxía indicaría que estas armas foron tomadas aos pobos rebeldes, cantabros e astures e que serían polo tanto como simbólicos trofeos de guerra.

Como lugares de acuñación destas moedas baralláronse distintos nomes, baseándose fundamentalmente no estudo do reverso e no parecido do anverso con moedas de distintas cecas coñecidas.

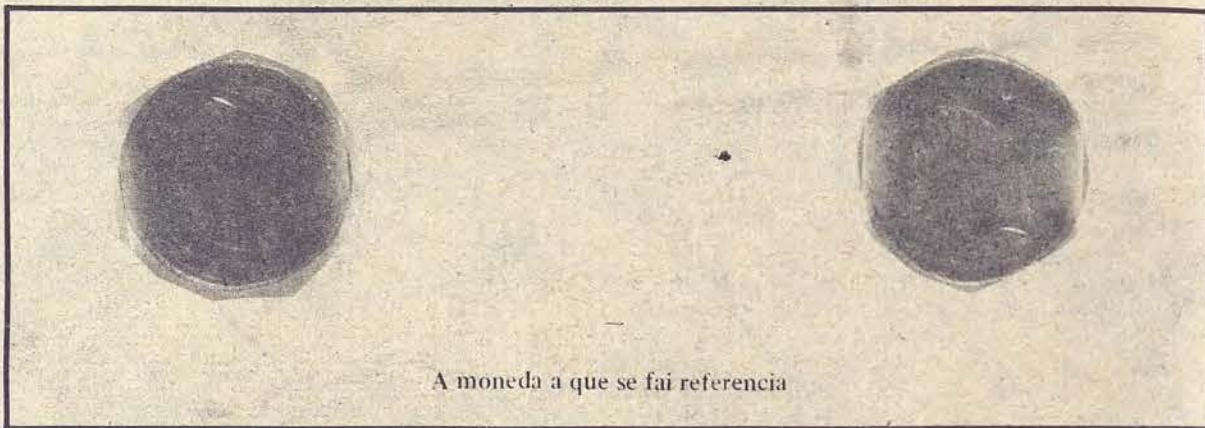
Entre os posibles lugares de acuñación mencionáronse os nomes de Cnosos, Sagunto, Cartagonova, Colonia Patricia, Eborac, Romula, Pax Iulia, Emerita, etc. Pero na actualidade a maioría dos investigadores, excepto Blanco Freijeiro que opina que foi acuñada en Emerita, opinan que se trata dunha acuñación NW, realizada para soste as "Guerras Cantabras". En efecto os achados producense fundamentalmente no NW e virían encher unha lagoa de emisións nesta zona. Ademais o parecido entre a "caetra" ou escudo do reverso destas moedas e o escudo dos qrerreiros celtas é evidente.

Nos museos galegos gárdanse trinte e nove moedas procedentes de achados realizados en Galicia o que supón un porcentaxe superior ao resto de España.

No referente a quen pudo ter acuñado estas moedas e a súa fecha de emisión, debemos pensar que esta se realizou baixo o mandato de Publio Carisio que foi quen dirixiu a columna occidental contra os Cantabros e astures durante as "Guerras Cantabras". A isto hai que engadir o carácter militar destas emisións e o grande parecido existente entre o anverso destas moedas e as acuñacións de Merida realizadas por este **Legatus Augusti**. Posibelmente o lugar de acuñación pudo ser unha cidade do NW como Bracara Augusta (Astorga) o Lucus Augusti (Lugo) e desde aquí serían levadas ao lugar onde se necesitara, algun deles moi lonxe do lugar de orixe como moi ben supón Beltran ao estudar os reselos.

No que se refire ao momento da súa emisión, posibelmente haxa que situalas a partir do 16 de xaneiro do ano 27 a.C., no que as moedas de P. Carisio presentan a Augusto coa titulación de **Tribunicia Postestate**.

XOSE M. CAAMAÑO XESTO

A moneda a que se fai referencia

Moneda dos PARISII (anverso) do século I a. J. C.